АВАНГАРД

Рік XXI січень-червень 1967 Ч.: 1-2 (85-86)

АВАНҐАРД VANGUARD

журнал для молоді.
Офіційний пресовий орган
Центральної Управи
Спілки Української Молоді.
Виходить що три місяці.

Official Press Organ of
the Central Committee,
the Ukrainian Youth Association
(in exile)
quarterly

Редаґує Колегія: д-р Григорій ВАСЬКОВИЧ, мґр. Омелян КОВАЛЬ, Володимир ЛЕНИК (головний редактор);

Петро БАШУК, мґр. Евген ГАНОВСЬКИЙ, Михайло ГРИНЮК, Ярослав ДЕРЕМЕНДА, д-р Теофіль КІС, д-р Михайло КУШНІР, мґр. Григорій ОЩИПКО, д-р Богдан СТЕБЕЛЬСЬКИЙ.

Редакційне листування і матеріяли надсилати на адресу:
«Аванґард», 8 München 2, Dachauerstr. 9/II. Tel. 555316

Адреса Адміністрації: „Avantgarde", 72 Bld. Charlemagne, Bruxelles IV., Belgique

АДРЕСИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ І КРАЄВИХ УПРАВ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

та представників «Аванґарду»:

Union de la Jeunesse Ukrainienne
(Центральна і Крайова Управи)
72, Bld. Charlemagne,
Bruxelles IV., Belgique

Ukrainian American Youth
Association, Inc.,
P. O. Box 211, Cooper Station,
New York 3, N.Y., USA

Ukrainian Youth Association
83 Christie Street,
Toronto 4, Ont., Canada

Ukrainian Youth Association
The Old Cliff House,
Weston-on-Trent,
Derby's Great Britain

Mr. J. Kutny
26, Indwe Street,
Tottenham, Vic.,
Australia

Ukrainischer Jugendverein
Zeppelinstrasse 67,
8 München 8,
Germany

Sr. Bohdan Kowal
Prado del Este, Calle Oriente, 34,
Q-ta „Veselka",
Venezuela

Sr. Oleh Szymanskyj
Caixa Postal 9007,
Sao Paulo, Brasil

Union de la Jeunesse Ukrainienne
47, rue Richter
Paris 9e
France

„Prosvita" (SUM)
c. Soler 5039
Buenos Aires,
Argentina

На обкладинці: Група юначок СУМ в Англії

АВАНҐАРД

ЖУРНАЛ ДЛЯ МОЛОДІ

(Наука, знання, література, суспільно-політична думка)

ІЗ ЗМІСТУ

Стор.

Сумівське гасло на 1967 рік 2

Гр. Васькович: Проф. Григорій Ващенко 3

Бог і Україна . . . 6

У 25-ліття УПА . . . 11

П. Кізко: Публіцистика революційного підпілля 13

Березень — місяць Шевченка . . . 17

О. Капітанчик: Тарас Шевченко 18

Новеліст Максим Брилинський . . 19

Олена Апанович: Козацька республіка 23

Історія в документах 26

І. Микита: Моя праця на зовнішньому відтинку 28

Сумівські проблеми 30

Виключно для подруг 34

З життя СУМ-у . . 37

По сумівських таборах 42

І. Новосільська: Дещо про табір та його молодь 67

М. С. Микола Лисенко 71

Сумівське весілля . 74

Що читати 76

В почутті відповідальности 77

М. Галабурда: Пам'яті Дорогому Другові . 79

Рік XXI **Ч.: 1-2 (85-86)**

січень-червень 1967

ГАСЛО 1967 РОКУ, ЩО МАЄ СТАТИ РЕАЛЬНОЮ ДІЙСНІСТЮ

Дві важливі річниці збігаються в цьому 1967 році: 50-ліття Української Державности і 25-ліття від створення УПА. Обидві дати тісно в'яжуться зі собою, як два етапи цього самого процесу боротьби українського народу за свою державну незалежність. 50 літ тому наші предки започаткували збройну боротьбу, а 25 літ пізніше наступна ґенерація цю боротьбу відновила, ведучи її на протязі десятка років в нечуваних умовинах партизанської боротьби.

Обидві річниці будуть темою цьогорічних наших святкувань, таборових зайнять, вишколів і виховної діяльности. Вся ця діяльність проходитиме під гаслом:

«Живи Україно в думках, серцях і чинах!»

Молоде покоління 1917-20 років започаткувало визвольну революцію і проголосило незалежність і соборність України, наступне молоде покоління 1940-вих років відновило організовану збройну боротьбу, а сучасна молода ґенерація має двигнути цю боротьбу на найвищий щабель і її переможно завершити.

Це станеться тоді, коли Україна буде змістом духового росту нашої молоді, коли ідея визвольної боротьби володітиме думкою і серцем нової української ґенерації і пориватиме її до чину.

Своєю щоденною виховною працею Спілка Української Молоді має за завдання осягнути те, щоб Україна жила в думках, серцях і чинах нашої молоді.

Центральна Управа Спілки Української Молоді

Професор Григорій Ващенко

(Надгробне слово виголошене д-ром Гр. Васьковичем 5. 5. 1967 р.)

Українська громада в Мюнхені супроводить на вічний спочинок великого національного педагога й учителя, професора, Григорія Ващенка, доктора гоноріс кауза УВУ, який ціле життя невтомно трудився над піднесенням освіти свого поневоленого народу, працюючи теоретично й практично на тому полі з молодих літ до глибокої старости. Народжений 1878 року на Полтавщині, здобуває теологічну освіту в Полтавській духовній семінарії, а опісля високу освіту в Московській духовній академії. З 1904 року, маючи 26 літ, присвячується педагогічній праці, яку проводить впродовж чотирьох етапів свого життя, прагнучи завжди, за всяких умов дати українській молоді найкращу і всебічну освіту в національному дусі.

Чотири життєві етапи виповнені педагогічною працею, що їх пройшов Покійний Професор, були дуже різнородні. Перший з них припадає на бурхливі часи народніх зрушень між двома революціями в царській імперії — 1905-1917 років. Другий етап — це світлий час українського державного відродження 1917-1920 років. Він короткий, але на полі національного виховання, надзвичайно творчий і важливий. В той час Григорій Ващенко, маючи 40 років, працює лектором для перевишколу українського вчительства, викладає педагогіку і психологію в Полтавському учительському інституті, а 1918 року призначається на доцента психології в Полтавському університеті.

Третій етап педагогічної праці Покійного припадає на час російсько-большевицької окупації України і пов'язаний з великими небезпеками для нього. Цей етап триває до другої світової війни. Тоді, в 1925 році, Григорій Ващенко отримує звання професора педагогіки, але згодом, в час погрому Спілки Визволення України, членом якої він був, і в час погрому Спілки Української Молоді, проголошений «ворогом народу» і переслідуваний большевицьким режимом.

Четвертий етап — це діяльність проф. Ващенка на еміграції.

1945 року він був обраний на звичайного професора педагогіки при Українському Вільному Університеті в Мюнхені. 1946 року був запрошений на професора педагогіки і психології в Богословську Академію, де в 1950 році обрано його також ректором. Крім того був дійсним членом Української Вільної Академії наук. На еміґрації проф. Ващенко займався також вихованням української молоді, організованої в СУМ-і, даючи їй фахові поради і численні виклади по різних осередках тієї організації.

Велике значення для української педагогіки мають наукові твори проф. Ващенка. З-поміж кількох десятків його праць, роз-

Проф. Ващенко радо перебував серед сумівської молоді на таборах в Німеччині. Він давав таборовикам лекції, або розповідав цікаві епізоди зі свого життя. Чотири роки тому, у 80-ліття з його дня народження, був він почесним гостем на таборі в Шонґав.

На знимці проф. Гр. Ващенко в асисті голови КУ СУМ Степана Костюка та заступника голови Романа Дебрицького приймає ґратуляції від таборовиків.

відок і окремих статтей на педагогічні і психологічні теми, в першу чергу треба відмітити цінний підручник дидактики, виданий під заголовком «Загальні методи навчання». Далі «Виховний ідеал», «Виховання волі і характеру», «Проєкт системи освіти в самостійній Україні», «Український Ренесанс XX століття» та «Основні лінії розвитку совєтської педагогіки і школи».

Ґрунтовно студіюючи педагогічні системи визначних европейських і заокеанських педагогів, а разом з тим твори українського педагога Ушинського, — проф. Ващенко побудував оригінальну

систему викладання педагогіки і дидактики в університеті. Його виклади на УВУ були глибоко продумані, ясно і логічно побудовані та дуже чітко подавані слухачам, при чому кожний виклад творив певну цілість у системі загального курсу.

Особливою заслугою професора Ващенка для виховання української молоді і для української народньої освіти взагалі є його національно-патріотичний і релігійний підхід до питань педагогіки. Будуючи свою всебічно розпрацьовану систему педагогічних викладів, він мав на увазі передусім завдання, які стоять перед українським народом в теперішній час і завжди старався переконливим способом подавати ці завдання українській молоді.

Змістом ідеалу українського виховання, за його концепцією, має бути служба Богові і служба Батьківщині. Українці мусять звернути увагу на те, що Україна знищена, багато українського населення большевики запроторили на Сибір, а частина пішла на еміґрацію. Тому перед українським народом стоять такі завдання:

1. Здобути незалежність українській державі,

2. відбудувати Україну, що лежить в руїнах під господарським оглядом,

3. піднести на високий рівень свою духову культуру,

4. плекати здоровий фізичний стан народу.

При реалізації накресленого завдання треба тримати зв'язок з нашими традиціями, водночас враховуючи потреби теперішніх часів. Нашу молодь повинна характеризувати віра у велике покликання. Ми повинні не лише визволити нашу Батьківщину, але стати на чолі інших народів. Кожна одиниця повинна поєднати свої особисті користі із загальним добром. Служба Батьківщині вимагає також дисципліни, пошани до Проводу і підтримка його авторитету. Треба плекати мужність, стриманість і наполегливість.

Педагогічні ідеї професора Ващенка досить поширені на еміґрації завдяки його довголітній творчій праці на Українському Вільному Університеті і на Богословській Академії. Але існує велика потреба ще більше поширити ці ідеї. Це було б можливим перевидавши наново його твори. Їх перевидати потрібно тим більше, що досі вони були, звичайно, друковані в малих накладах, а деякі з них лише циклостилевим способом. Нове перевидання творів блаженної пам'яті професора Григорія Ващенка було б також тривалим вшануванням великого українського вченого.

Бог і Україна

МИ І ДОВКІЛЛЯ

Кожне середовище диспонує соціяльними й виховними інституціями, що є носіями ідей того середовища й його характеру. Кожну одиницю, кожну суспільно-національну групу-меншину, що не витворила внутрішнього культурного життя, середовище проковтує. Середовище може мати діяметрально протилежні ідеї не лише про зміст культури (релігію, філософію, мораль, естетику, звичаї і т. п.). Воно теж може переживати світоглядові переміни, що заперечують традиції і більшости і меншости, але є диктовані інтересами більшости, щоб у той спосіб, маючи перевагу і залишаючись собою, проковтувати менші групи.

Яке є середовище української спільноти в діяспорі і який є його вплив на формування виховного ідеалу СУМ? — Це питання не тільки треба ставити перед собою, але й знайти відповідь, що усвідомлювала б нам наше положення й дійсність, примушувала б робити висновки.

Для прикладу візьмемо абстрактне середовище, в якому могла б жити частинка українського народу, а в ньому діяв би СУМ. Припустім, що виховна система СУМ та її виховний ідеал станули б у конфронтації ідей оточення, які твердили б:

Тому, що ідея Бога віджила і Бог, як істота надприродна, науково недоведена, не існує. Бог умер. Ідеї Христа й цілий християнський світогляд повинні бути заступлені ідеями Маркса, Фройда і Айнштайна. Не може бути іншої віри, як віра в науку. Кожна інша віра — це віра дикуна. Віра й фанатизм — це вияв примітивізму. Християнську любов і мораль мас заступити розум людини, що заступить Божі закони. Нарід не є ніякою духовою спільнотою. Існує тільки одиниця, якої відношення до спільноти вирішує спільний інтерес. Нації існують так довго, як для цього існують потреби її членів. Кожен член нації є механічною її частиною і може кожної хвилини виступити з неї і перейти до іншої, якщо вона йому дасть кращі умови життя. Родина побудована на тих же засадах інтересів одиниці, дитина забуває батьків, ставши на власні ноги. Соціяльний лад формується боротьбою за інтереси одиниць, об'єднаних професійними клясами. Людина цінується згідно з її станом посідання матеріяльних дібр, або віку й сили м'язів, чи інтелектуальної продуктивности. Не існує ніякий розвиток народів і їх культур, існують лише цивілізовані або нецивілізовані народи, підчинені єдиному культурному процесові всіх народів — п о с т у п о в і к у л ь т у р и.

Ідеї середовища проникають через школу, соціяльні й куль-

турні інституції, через пресу та літературу. При тому, кожна доба і суспільність віддзеркалюється виявами притаманними людині, її характерові. Чуттєві вияви людини, її віра не гине в суспільстві, що проголосило «смерть» Бога. Вона собі тільки знайшла іншого «Бога» та інші святині йому ставить. Банки перебрали увагу стилів архітектури, що працювала для святинь Бога. В деяких спільнотах, чи за їх терміном суспільствах, є багато «богів» — «наука», «життя», «добробут», «поступ» і т. п. Вони мають усі прикмети

Частина старшин сумівського табору в Букстон (Австралія) «Молода Україна» (22. 12. 66 — 2. 1. 67). Зліва направо: Р. Занко — комендант, В. Осипів — спортовий реф. , Б. Головюк — кущевий, Я. Томин — писар; подруги: О. Крупа — курінна, М. Томин — секретар

релігійного фанатизму. В тоталітарних спільнотах до інакодумаючих стосують засоби інквізиції, в демократичних — дискримінації та ізоляції. Суддею на зміну Божих законів приходять закони «науки», яка в кожному «ученому» має іншу інтерпретацію правд згідно з діялектикою марксизму, або теорією зглядности Айнштайна, а навіть із всенаявністю сексуалізму Фройда. В їх осудах не тільки «мертвий Бог», але й мертві традиції моралі та етики християнізму, що ще борониться в інституції родини. Фанатизм нової «релігії» — науки вчить дитину перешколювати й перевиховувати батьків, а коли він не помагає і батьки не посту-

паються, уважати їх відсталими, нездібними йти з «духом часу» та «поступом».

Наведені тут образи уявного середовища, яке в такій або іншій, кращій або гіршій формі десь може існувати чи існує, приводимо до нашої свідомости, щоб показати в формі контрастів до наших ідей, до нашого виховного ідеалу, показати на них, як на обставини, що в них розвивається молодь. Пам'ятати мусимо, що кожен юнак і юначка, кожен дружинник СУМ у середовищі ширшому як СУМ, у середовищі країни перебування конфронтує щоденно поняття про явища та їх оцінку українського християнсько-національного світогляду з поняттями та оцінками ширшого середовища, його школи, його організацій, літератури, театру, кіно, телевізії і преси та особистих контактів. Кожного дня, кожної години і кожної хвилини можуть бути конфлікти, зудар ідей і боротьба. Кожного дня затроюється думка й душа нашої молоді, кожного дня вона мусить озброюватися панцирем власного світогляду Бога і України. Кожної хвилини вона мусить бути готовою і здібною «Честь України боронити!»

Не бачити факту й ролі оточення в боротьбі за виховний ідеал — рівняється струсячому вкладанню голови в пісок, резиґнацією із боротьби конкурентом у боротьбі за світогляд і душу молоді.

Маючи на увазі, що світогляд людини формується в тому часі, коли людина присвоює своє знання, а це головно відбувається в часі університетських студій, Дружини СУМ повинні бути місцем конфронтації набутих знань з правдами національного світогляду, що їх плекає засобами творчої праці СУМ.

БОРОТЬБА ІДЕЙ

Від початків писаної історії людської думки ми читаємо про існування боротьби ідеї. Основний поділ ідей іде по двох лініях: ідеалізму і матеріялізму. Ідеї Платона і християнізм підняли людину до найвищих і найбільше дозрілих форм ідеалізму. Ідеї інспірують культурні вияви різних народів у різному часі. Приносять їм піднесення або падіння. Падіння наступає в тих народів, що їх ідеалом життя стає дочасне, матеріяльне добро, щоб вдоволити фізичне життя сучасників. Найбільші народи, коли не були жертвою катастроф, гинули переважно, зраджуючи ідеали своїх предків та зупиняючи свою увагу на матеріяльних добрах.

Живемо в часі, коли людство переціпює матеріяльні цінности переминаючого і відвертається від справжніх вартостей вічного. Особливо це запримічується серед народів, що пережили добу християнського ідеалізму, в рамах европейської цивілізації розвивали свої індивідуальні форми культури. Шлях гуманізму й раціоналізму завершився індивідуалізмом і демократизмом. У висліді

дійшов до натуралізму й матеріялізму. Ідеалізм починає бути проскрибований. Служба ідеалам Бога, нації, служба одиниці, спільноті — висміваються, коли не переслідуються. Навіть формальні «ідеалісти» осуджують націоналізм, поминаючи засудити атеїзм марксизму. В «демократичному» світі нерідко «комунізм» ставиться поруч «християнізму» в позитивному для комунізму розумінні. «Визволена» від ідеалів Бога і нації людина, залишена виключно при своєму смертному житті, сталась найщасливішою з усіх часів. В своєму безвір'ю обмежена і здана тільки на власний розум, переціннює матеріяльні й фізичні розкоші та попадає у паніку та песимізм у свідомості смерти, хвороби і кінця життя, після якого ніщо не існує. Не маючи ідеалів надматеріяльних у площині духа, губить віру й любов та здібність до жертви для спільноти. Філософія механістичного зв'язку одиниць у спільнотах, прагматичний їх світогляд ослаблює спільноти і розкладає їх. Цивілізований світ народів Заходу стоїть на порозі нового ідеалістичного циклю ідей. Він уже кільчиться в формах абстрактного мистецтва, але ще не оформлений словом. Але водночас, під мури сучасного цивілізованого Риму наближається нова ера «варварів».

Боротьба ідей відбувається на вершинах. У масах переважає філософія натуралізму і гедонізму. Труп'ячий запах смерти епохи відчувають найкраще ті народи, які були жертвою останньої фази і найбільше реакційного матеріялізму, що рівняється народовбивству. Україна перейшла найважчий шлях його експериментів: заперечення Бога, нації і людини — духа. Тому саме їй судилося бути найбільше виробленим і випробуваним речником нового світу, реабілітації людського духа, його Божих і національних ідеалів («Свобода народам, свобода людині»).

Елементи відродження, коли загнивають форми сучасности, людина черпає з минулого тих часів, ідеї яких можуть відновити життя і почати нову епоху. Доба відродження була стимульована гелено-римським клясичним світом. Наша нова доба ідеалістичного світу, що народжується, повертається до Платона, нередтечі християнізму і надхненника його східньої форми, традиції якої лягли в українську церкву й культуру. Ідейна боротьба України з Москвою йде в площині ідеалізму з матеріялізмом, християнізму з матеріялізмом, людської особовости з рабством і тиранією. Київ не тільки столиця України і Москва Московщини. Київ символ відродженого християнства та ідеалізму вільної людини. Москва символ деправації індивідуального, національного життя людини та Божих законів у ній.

Ця боротьба в гарячій формі проходить в Україні і всіх теренах контрольованих Москвою та її сателітними силами. Але вона не обмежується лише до теренів гарячої війни. Теренами війни стаються всі континенти землі. Ідеї Києва такі ж інтернаціональні

і вселюдські, як і світу, що його боронить Москва, з якими вона наступає у всьому світі, з якою йдуть у тому світі ідейно з нею споріднені союзники.

Саме тому СУМ у своїй виховній системі шукає джерел моральних та ідейних сил у традиціях минулого, як чинять великі — геніяльні мистці, що шукають форм вислову свого змісту в тих епохах, що його найкраще висловлювали. Як Леонардо да Вінчі вчився на старих греках і римлянах, Архипенко на формах скульптури предків із перед чотирьох тисяч років, а Бойчук із фресків св. Софії Київської, щоб висловити найкраще свою сучасність до її духової потреби й часу, так і ми в боротьбі Києва з Москвою мусимо звернутися до тих традицій духової сили та ідей предків, коли вони гідно та велично несли ідеал Бога, нації — Руської землі та людини, ідеали, які можуть не лише зберегти нас у чужому середовищі ідейним кліматом, але бути зброєю, що визволить український нарід і переможе Москву.

Д-р Богдан Стебельський

Не забудь

Не забудь, не забудь
Юних днів, днів весни, —
Путь життя, темну путь
Проясняють вони.
Злотих снів, тихих втіх,
Щирих сліз і любови,
Чистих поривів всіх
Невстидайсь, не губи!
Бо минуть — далі труд
В самоті і глуші,
Мозолі наростуть
На руках і душі.
Лише хто любить, терпить,
В кім кров живо кипить,
В кім надія ще лік,
Кого бій ще манить,
Людське горе смутить
А добро веселить, —
Той цілий чоловік.
Тож сли всю життя путь
Чоловіком цілим
Не прийдесь тобі будь, —
Будь хоч хвилечку ним.
А в поганії дні, болотянії дні,
Як надія пройде і погасне
[чуття,
Як з великих доріг
Любови, бою за всіх
На вузькі та круті
Ти зійдеш манівці,
Зсушить серце жура,
Сколють ноги терни, —
О, тоді май життя
Вдячно ти спом'яни!
О, тоді ясні сни
Оживлять твою путь . . .
Юних днів, днів весни
Не забудь, не забудь!

Іван Франко 1882 р.

Минуле, що є сучасністю*)

З великої Національної Революції 1917 року, з Визвольних Змагань 1917-21 років, з ідей, які поривали УСС-ів та членів УВО, а згодом членів Організації Українських Націоналістів, зродилася в хуртовині другої світової війни Українська Повстанська Армія — збройне рамено нашого народу.

Згідно з хронологією, визначеною ген. хор. Романом Шухевичем — Тарасом Чупринкою в його Святочному наказі ГК

Перша група УПА, яка прибула до Німеччини 11. вересня 1947 р. У передньому ряді по середині — командир Лев Футала-Лагідний

УПА, з 14-го жовтня 1947 р., цього року минає 25 літ від моменту коли збройна боротьба нашого народу проти окупантів України — гітлерівської Німеччини і большевицької Москви — оформилась Українська Повстанська Армія.

Роковини цієї події заслуговують на особливе відзначення не тільки тому, що під прапорами УПА український нарід

*) Це звернення, що його підписали члени Крайового Комітету (в США) для відзначення 25-річчя створення УПА друкуємо в скороченні.

вписав гарячою кров'ю своїх найкращих синів і дочок у літопис свого буття одну з найславніших сторінок, але й тому, що боротьба УПА має епохальне значення для історії української нації.

Збройна боротьба УПА проти німецького окупанта, що задумав перетворити Україну на свою колонію, в обороні проголошеного Актом 30 червня 1941 року рішення українського народу бути самому господарем своєї землі, завдала смертельного удару вперто ширсній нашими національними ворогами брехні, нібито справа державної незалежности України є німецькою інтригою. А геройський і безкомпромісовий спротив УПА московському окупантові, що прийшов в Україну вслід за відступаючими німцями, розкрив очі Заходові на правду,

Перед вимаршем до акції проти ворога

що Москва загарбала Україну, а там і інші східньо-европейські країни, як новий окупант, що приніс поневоленим народам світу такий же терор, гніт та безправ'я, як і німці.

Протинімецька і протимосковська боротьба українського народу під прапорами УПА створила великий морально-політичний капітал. Тож обов'язком української еміґрації є використати цей капітал якнайповніше для того, щоб ним ширити правду про Україну, здобувати й закріплювати симпатії свободолюбних народів і їхню підтримку для визвольних змагань нашого народу.

Нині на українських землях гармати не б'ють і бомби не вибухають, але Москва веде там безперервну ідеологічну боротьбу проти УПА й ОУН, які є символами революційного, визвольного фронту. Історія стверджує, що большевицька Москва ніколи донкіхотством не займалася і проти вітряків не воювала. Ворог, проти якого вона воює з усією силою, існує і діє в Україні! Боротьба УПА і збройного підпілля ОУН започаткувала глибокий революційний процес у всьому СССР, дія якого триватиме аж до успішного осягнення цілей визвольної боротьби.

Кожній українській людині на чужині бойові дії УПА повинні постійно пригадувати, як поставилися до московських окупантів і до їхніх вислужників найкращі сини України і хто є дійсно нашим братом: чи той, хто вислуговується окупантові і вихваляє їх, а зневажає борців за волю України, чи ті, що власними грудьми захищали право українського народу на вільне життя, а з московськими окупантами й їхніми вислужниками зустрічались тільки на полі бою.

Українська громада в вільному світі повинна гідно відзначити 25-річчя створення УПА в 1967-му році, що збігається з 50-річчям Української Національно-Визвольної Революції 1917-го року.

Лев Футала — голова, Микола Грицковян, Іван Винник, мґр. Євген Лозинський, Тамара Дужа, мґр. Євген Гановський, д-р Нестор Процик — заступники голови, Володимир Левенець, Марія Гаврилюк — секретарі, інж. Микола Семанишин — фін. секретар, Михайло Фурда — касир; ред. Ігнат Вілинський, мґр. Володимир Будзяк, Корнель Василик, Роман Глушко, Христина Губіцька, Марія Голяш, д-р Петро Мірчук, А. Скальський, Михайло Шашкевич, Володимир Костик, д-р Богдан Гук, ред. Вячеслав Давиденко, Іван Ділай, інж. Ігор Заяць, Мирон Климко, сотн. Юрій Кононів, д-р Михайло Кушнір, проф. Павло Савчук, маестро Михайло Черешньовський, Михайло Шпонтак, мґр. Богдан Крук, Іван Йовик — члени.

Публіцистика революційного підпілля

Значення публіцистики, як і взагалі друкованого слова, в житті людських одиниць, суспільств, народів і націй — величезне. Друковане слово насамперед є свого роду зв'язковим поміж численними масами людей, їхнім лучником. А головне — через друковане слово літератори й публіцисти можуть формувати світогляд людини й суспільства, спрямовувати людську думку в належний і потрібний для нації бік.

З того погляду велику роль відіграла публіцистика українського революційного підпілля під час і після другої світової війни. Приблизно в 1943-48-х роках, тобто в період широко розгорненої боротьби УПА, ОУН і УГВР проти гітлерівських, а потім большевицько-московських окупантів, в Україні виходили такі друковані видання: **«Ідея і Чин»** — орган Проводу ОУН; у 1946-му році було видане десяте число того журналу; **«Самостійність»** — орган Української Головної Визвольної Ради (УГВР); **«Бюро Інформації УГВР»** — бюлетень УГВР; **«До Зброї»** — місячник, видання Політичного Відділу УПА, почав виходити в липні 1943 року, останнє число знаходимо в архіві з 1946 року; отже, видавався цей журнал протягом трьох років; **«Осередок пропаґанди** та **інформації»** — бюлетень, 1948 р.; **«Повстанець»** — журнал УПА, вперше появився в 1944 році; **«Літопис УПА»** — однодніка В. О. «Буг», 1947 р.; **«На Чатах»** — журнал для молоді; **«За Українську Державу»** — журнал ОУН, появився в 1944 році; **«Шлях Перемоги»** — журнал, виданий УПА, появився в 1945 році; **«Стрілецькі Вісті»** — журнал штабу УПА групи «Буг», появився десь у 1943-44 роках; **«Інформатор», «Сурма»** та **«Орлики»** — журнал для юнацтва.

Звичайно, цей перелік видань українського революційного підпілля, мабуть, неповний, бо через силу різних обставин важко встановити точну кількість тих видань. Одначе, вже вказані видання ОУН, УПА та УГВР свідчать, яку вони жваву діяльність проявляли в справі поширення серед українського народу своїх підпільних видань, що в них пропаґувалася українська правда, ідеї української національно-визвольної боротьби. А підкреслює така видавнича діяльність ще й те, з якими великими зусиллями і жертовністю повинні були працювати наші підпільники, коли вони, кромі збройної боротьби, вели ще й боротьбу словом. Відзначалися друковані твори в згаданих виданнях гострою революційною пристрастю, правдивістю подання інформацій та насвітлення подій, а головне — високою національною ідейністю та патріотизмом.

Серед публіцистів, авторів статтей на політичну, національно-визвольну тематику, зустрічаємо в згаданих виданнях такі імена: О. Гончарук, О. Горновий, П. Полтава, А. Осипенко, Микола Вернигора, Йосип Позичанюк, П. Гетьманець, Марко Боєслав (ці три, до речі, виступали в підпіллі головним чином як письменники, Позичанюк уславився як прекрасний новеліст, а Гетьманець-Волошин і Боєслав — як поети), У. Кужіль та інші.

Найчільніше місце в підпільній публіцистиці займали О. Горновий, П. Полтава та У. Кужіль. Вони виступали в революційно-підпільній літературі не тільки з суто політично-громадськими статтями, а й із розробками теоретичних питань, проблем тактики й стратегії визвольної боротьби. Ці публіцисти займалися теж тематикою оцінки московського народу, шляхів його імперіяліс-

тично-загарбницького розвитку і т. д. Перу П. Полтави належать такі публіцистичні праці: «Концепція самостійної України і основна тенденція політичного розвитку сучасного світу», «Наше вчення про національну державу», «Чому СССР повинен бути перебудований на принципі незалежних національних держав усіх підсовєтських народів», «Колоніяльна господарська політика большевицьких імперіялістів в Україні», «Політика московсько-большевицького уряду та його української аґентури не має нічого спільного із справжньою волею українського народу», «Підготовка третьої світової війни та завдання українського народу», «Хто такі бандерівці та за що вони борються» і ін.

Звітує командир відділу УПА

Ми зумисне навели назви цих Полтавиних публікацій, бо вони, як у дзеркалі, відображують комплекс усіх тих важливих питань, якими займалася українська підпільно-революційна публіцистика, і тих ідей, за які зі зброєю в руках боролася наша славна УПА.

Характеристику московського шовінізму, большевицької русифікаційної політики супроти неросійських народів, зокрема ж су-

проти України, так званої «русифікаційної гарячки» большевицьких імперіялістів з надзвичайною ясністю, правдивістю й гостротою подав О. Горновий у своїй підпільній публікації (журнал «Ідея і Чин» ч. 10, 1946 р.) п. н. «Шовіністичне запаморочення й русифікаційна гарячка большевицьких імперіялістів». О. Горновий писав:

«Росіяни становлять основу правлячої большевицької партії. Всі члени партії неросіяни — це, по суті, повністю зрусифіковані «інородці», які нічого спільного із своїми народами не мають. Росіяни становлять основне ядро червоної армії, яка являється чисто російською армією, як і царська, хоч усі народи відбувають у ній службу . . .

«В адміністративному апараті росіяни займають посади не лише в РСФСР, у всіх союзних республіках вони становлять високий процент службовців. Тут вони в першу чергу займають керівні пости . . .

«В першу чергу русифікація здійснюється з допомогою систематичного фізичного винищування неросійських народів і насильницьким насаджуванням російського елементу на неросійських землях. Знищується не поодинокі одиниці, а цілі народи . . .

«Зокрема жорстоко винищується український народ, який ніколи не переставав боротися за своє визволення . . . До 1940 року большевики знищили 12 мільйонів українців, у тому числі в наслідок штучно викликаного голоду в 1932-33 роках 6-7 мільйонів...»

Як бачимо, характеристика Горновим московсько-большевицької русифікації, московського шовінізму залишається актуальною й по нині, хоч Горновий писав те 21 років тому.

Звичайно, в короткій журнальній статті не можна широко охопити й насвітлити всі ті публікації, що появилися в роки революційно-визвольної боротьби у згаданий період. А ті публікації вельми цікаві й важливі хоча б з погляду національно-виховного. Тому ми радили б нашій сумівській молоді придбати літературу, що стосується періоду боротьби й діяльности ОУН, УПА, УГВР на рідних землях. Тим більше, що цього року припадає двадцять п'ята річниця створення УПА. В цю річницю сумівська молодь повинна ще ближче запізнатися з процесами нашої визвольної боротьби останнього чверть століття. А це пізнання, власне, дасть українська революційно-визвольна підпільна література.

Петро Кізко

Передплата і пожертви на пресовий фонд — це єдина фінансова база нашого журналу. Висилайте передплату вчасно і збирайте та жертвуйте на пресовий фонд!

Весняний сон

Було це весняної ночі,
Що скрізь розливає пісні
Як тільки зімкнулися очі
Сон дивний приснився мені.

Немов я стою під горою,
Де тіло поета лежить,
І вітер шумить надімною,
І сонце в блакиті горить.

Я голову низько схиляю,
Тримаючи квіти в руках,
Уклінно Титана витаю,
Що житиме з нами в віках.

Та раптом страшенная сила,
Струснула, і гори й поля,
І ніби розверзлась могила,
Звільнивши з труни кобзаря.

Поволі на землю ступає
Тарас із своєї тюрми,
І постать його виростає до [неба,
Піднявшись з пітьми.

Розправились плечі, скалою
Здавалось він у цю мить мені
Готовий до дальшого бою,
За правду, за щастя землі.

Торкнув свого вуса, а далі
Долоню підвів до чола,
Щоб добре було вдивитися в [далі,
Щоб видна земля вся була.

Поглянув праворуч й ліворуч,
Углядів і кручі й Дніпро,
Що води котив в них поруч,
Вітаючи сина свого.

Побачив Україну,
Міста її, села й лани,
Вслухався в людську розмову,
Вдивлявся, як живуть вони.

А я залишився стояти,
Не сміючи з місця зійти,
Щоб погляд Пророка піймати,
І в нім прочитати думки.

Дізнатись, що може сказати,
Чи гудить, чи хвалить він нас,
І присуд його відгадати,
Що виніс нам Батько-Тарас.

Та якраз в ту мить, як зда- [валось,
Що скоро я мети досягнув,
Моє видіння перервалось,
І я пробудився від сну.

Шкода, що не завжди вда- [ється,
Добитись того чого б ти ба- [жав,
А все ж мені наче здається,
Що погляд я той прочитав.

Цей вірш написав невідомий автор в Україні і прислав листом в 1964 році за кордон. На Шевченківській академії української громади в Льєжі, (Бельгія) 9-го квітня 1967 року виголосив його п. І. Івасюк з особливою святістю і відчуттям. Також всі учасники Шевченківського свята із зворушенням прослухали цю декламацію, розуміючи її, як голос народу поневоленого, який не має змоги свобідно висказати

своїх думок, але серцем і думками є завжди разом з нами. У вірші відчувається особливо гостро натяк на «присуд Поета» та «його думки». Автор не міг задля цензури завершити свій сон. Але слухаючи уважно його зміст, можна між рядками виразно відчути, що він хотів сказати.

Олександер Капітанчик

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

Нам Шевченко був і буде
Не лиш тільки символ-звук,
Йому шану дають люди
Й Академії Наук!

Слово Його — це сиґнали
Переможні, не сумні,
Безнадійним, ще блукали
В дні минулі у пітьмі.

Мав Він місію велику
У жахливі ті роки,
Розбудити і покликать
У майбутні нас віки.

Ім'я велетня Тараса
З п'ятьох літер, а проте,
Гордість нації, окраса
Всім нам рідне і святе!

(31. 12. 49)

Група сумівців на прийнятті з нагоди вінчання Тамари і Романа Постолюк в Гамбурґ-Вульмсдорф

Новеліст Максим Брилинський

У жовтні 1966 року вшанувала Головна Управа Центрального Представництва Української Еміґрації в Німеччині скромним прийняттям у Мюнхені чотирьох ветеранів Українських Визвольних Змагань, з нагоди їхнього 75-ліття. Між ними був також Максим Брилинський, колишній поручник УГА, окружний комендант Української Військової Організації (УВО), один з організаторів Українського Тайного Університету у Львові, працівник Матірного Товариства «Просвіта» та взагалі громадський і політичний діяч Західньо-Українських Земель. Поза цією діяльністю займався Максим Брилинський також і письменством: він написав цілий ряд воєнних нарисів та новель, що вийшли збірками та друкувалися в різних періодиках. Тут друкуємо витяги зі збірки «Хресний вогонь», що вийшла 1929 року у Видавництві «Червона Калина» у Львові.

Лисоня

Не хотілося нам йти з каварні.

До гостинниці спати . . . чи плентатись по вулицях?

Кельнер ще вина!

Цей з російського фронту пив лиш горілку і не пянів: — глядів десь далеко перед себе, в кут салі . . .*).

Ех, Лисоня, Лисоня! — зітхнув.

Що це за Лисоня?

Горбок такий під Бережанами. Лісом покритий. Не вийде він з памяти ніколи тим, що брали участь у боях за цей горб, а властиво за Бережани.

Послухайте: На полудне, за лісом яр, за ним другий горб, голий і Потутори. Цей другий ми ще тримали одним курінем нашого полку. Нас дали до Бережан на відпочинок, в заплату за відворот. Добре нам там жилося.

А недалеко за горбком йшли буденні перестрілки, ґранати й шрапнелі розганяли з площі військову оркестру, кожної хвилини могла бути тривога і марш! — на позицію, або в протинаступ . . .

І скоро заалярмували нас. Пішла сотня за сотнею, чета за че-

---

*) Для ілюстрації, якою мовою і правописом користувалась наша західньо-українська література між двома світовими війнами, залишаємо її, як була в ориґіналі.

тою. Перейшли вулицями міста, дорогою попід ліс і між дерева. Зупинились біля полкової команди.

Скажено гатили ворожі батерії. Відбили вже два наступи. Але це щойно пригривка. Під вечір треба надіятися нових наступів, а може ще завтра не дадуть спокою.

Моя сотня мала носити «еспанських їздців» на один відтинок, який найбільше потерпів від барабанного вогню. З першим транспортом пішов і я. Зайшов до команданта сотні. Симпатичний жидок, четар, доктор хемії, родом з Буковини, малий, бородатий. Любили його стрільці.

— Ну, щож, краяне, тяжко, га? Але не бійся, вже я тебе підможу.

Не треба мені твоєї помочі. Я сам собі дам раду з моїми ґренадірами — відповів. (І ради не дав і сам погиб).

Вже пішло кілька транспортів, коли прибігає адютант: «сотні вже не висилати, а я зараз до курінного». — Довідуюся у нього, що на півночі коло Зборова, прорвана лінія, цілий курінь відходить негайно назад до Бережан, там сідаємо на вантажні авта, ну, і в танець. — Пішли, сіли на німецькі авта, через місто, гостинцем понад став і далі. Приїхали запізно, але ми не були з цього невдоволені. Місцевими силами вдалося прорив зліквідувати, крім одного невеликого відтинка. Ми закватирувалися коло фільварку Бронилавівка. Перебули ніч, настав ранок. Все ще могла бути потреба, що вжиють нас.

Короткий, але нагальний артелєрійський вогонь, бравурний штурм і позиція відобрана. І майже в той-же мент приходить приказ: «збірка, йдемо в село і знов автами швидко до Бережан, бо на Лисоні і в Потуторах фронт перерваний».

Пізним вечором приїхали до Бережан. Стрінули старшину з полкової команди: прорив знову зліквідували. «Що за щастя», — подумав кожний еґоїстично. — Розповідали цікаві річи. Коли ми відїхали, вже під вечір, був ще один, дуже сильний наступ. Відбили. На радощах, пересвідчені, що на тому кінець, бачучи в уяві цілий дощ відзнак за успішну оборону, позволили собі старшини на «бенкет», який затягнувся до пізної ночі. Стійки, не бачучи великої уваги й догляду дижурних старшин, помучені тяжким днем дрімали. Вся решта спала кріпким, або пяним сном.

А досвіта на них нечайно напали.

Різали як баранів сплячих вояків, позавиваних у шатрові полотна проколювали баґнетами «на всякий випадок». Не помогла розпучлива оборона. Малощо полкової команди не захопили. Стягнули всі резерви. Прийшли Усусуси і Баварці. Пхнули в протинаступ рештки обох курінів. Пішли баґнети. Стогнали мерзери «сорокдвійки».

Бравурно, як на площі вправ йшли Усусуси. Завзято боронилися сибірські стрільці. Звільна відступали, крок за кроком. Густо

падали трупи й ранені. А мерзери стогнали, бахкали, рвали великанські діри в землі, збивали високо вгору грубий, збовванілий стовп, який сипав за хвилину людськими руками, ногами, клаптиками тіла, деревом, землею. Убивали і самі заразже гребали.

Відібрано Лисоню, але Потутори пропали.

Решта дня і ніч, коли ми приїхали, були спокійні. Але не знати, що завтра буде: зрештою тих з першої лінії треба змінити.

І ми пішли. Глухо відбивали порожні вулиці гомін наших кроків. Увійшли в ліс. Стукали головами об пні дерев. Тихо. Вже позиція. Почулися гортанні, різкі голоси німців. Дротів ніде, якби їх не було. Зі сиком пігнала вгору світляна ракета, заясніла, і враз скажена стрілянина. Все принишкло, мент напруженого ожидання, яке віддих в грудях спирає — тихо. — Показалося, що причиною всьому була одна санітарна стежа, яка не зорієнтувалася в закрутах ровів, полізла аж у передпілля.

Там сиділи ми якийсь час. Досить спокійно. А рано розпочався «танець». Вже від самого світанку почала грати артилерія. Тому сальви гураґанного вогню засипували масами заліза ті місця, на які мав бути спрямований головний наступ, де був плянований прорив. Таким місцем могла бути, бо мусіла бути, лише Лисоня. Опанування того горба давало бодай залізничну стацію Бережани і знамениту вихідну точку в оба бічні напрямки.

Тому з австрійського боку всі резерви були сконцентровані на оборону того горба.

Гуділи, ревіли і стогнали численні батерії. Густо відповідала й австрійська артилерія. Сипала дощем шрапнелів на яри, в яких могли переховуватися резерви, або підсувалися ударні частини, відломками ґранат рила ворожі окопи. Безчисленні вибухи виносили вгору стовпи землі.

Ціла Лисоня подобала на вулькан. У хмарах диму, пороху і туманах розбитої землі, не було видно ліса. На його місці пнялася вгору великанська маса невиразної краски диму, яку зчаста прорізували вибухи ґранат, що викидали уверх чорні, відвернені стіжки землі, які падали назад у формі великанських парасолів.

Тепер вже артилерія скаженіє, бо завязався бій піхоти. Ворожа артилерія перекинула вогонь на зади: не допускає резервів. Австрійська ще не зорієнтована: чи бити дальше на ворожі зади, чи можна перенести вогонь на перші окопи своєї піхоти. Показалися на скраю ліса перші невеличкі гуртки втікаючих. Значиться лінія прорвана; можна бити по лінії, по Лисоні і бють, бють, як скажені. Дріжить повітря, стогне земля . . .

Наш відтинок також обробляють, але рідше; мабуть оставляють нас в спокою. Зате сипляться кулеметні серії, як рої розгніваних бджіл, густо падуть крісові вистріли. З Потуторів виїхало дорогою панцирне авто. Посунуло, як великанська черепаха. Заквакали його кулемети. Мої стрільці на радощах повилазили аж

на верх і давай гатити в потвору. Що ти йому зробиш? Підїхало аж до окопів... Але вже бє наша артилєрія. Падуть ґранати наліво й право, перед і за автом. Стрільці кленуть гармашів. От нездари!

Вертає авто поволи. Тарахкотять кулемети.

А на Лисоні пекло. Гора клекоче, вариться. Дим і вогонь. Вибігають утікачі, входять до ліса частини, які йдуть у протинаступ, або на підмогу. Все те проковтує ненаситна Лисоня. Тих частин, які йдуть лісом, ми, розуміється, не бачимо, лише ті, що йдуть від дороги. Пропадають в лісі гурти, цілі купи, розстрільні. Гуде і направо, у турків.

Другий день був таксамо горячий. Та сама сценарія слідуючого з черги акту тієї страшної драми, якої наголовок був: боротьба за Лисоню.

Направо, на Диких Ланах, йшли вперті бої. Ще далеко було до вечора, коли ворожі лави пішли в наступ на цілій лінії, від ріки почавши. Йшли раз, другий, третій. За другим наступом, німці, які в суміш з нашими усусусами займали лінію від ріки в сторону горба, не витримали. Покидали наплечники, кріси та пустилися втікати. Багато їх потопилося в Липі. Оба останні наступи відбито. Наші стрільці витримали, хоч німці повтікали.

Олександер Капітанчик

М о р е

З думками в парі
Любуюсь морем,
В країні чарів
Забулось горе.

Ясно сміється
Сонечко в вирі,
На землю ллється
Золотом щирим.

Пестить, милує
Душу людині, —
В безвість мандрує
В бездонній сині.

Стану втішатись
Серцем радіти,
Пісочком гратись,
Як літом діти.

Відкривши груди
Приляжу спати,
А море буде
На сон шептати.

На воду гляну
Яка то сила,
Купатись стану
В прозорих хвилях.

Плисти без впину
На тихім плесі,
В думках полину
Аж до Одеси.

Забулось горе,
День завмирає
І тільки море
Шумить безкрає.

(Гавана, 3. 8. 52)

Козацька республіка

Запорізька Січ — це одна з тих історичних світових загадок, над якою замислювались і яку намагались пояснити багато дослідників.

«Лотри, розбійники» — кричали на сеймах і в сенаті польські шляхтичі.

«Славне Запоріжжя» — казали селяни про Січ. Вони тікали туди від панів, там вони шукали порятунку від важкого, нестерпного гніту. Запорізьких козаків — «святих лицарів, захисників вітчизни» — оспівав народ у своїх думах, піснях, леґендах.

«Гнєздо своєвольства», — говорила про запорізьких козаків цариця Катерина II.

«Військом Запорізьким» назвав український народ визволені 1648 року від польсько-шляхетського панування українські землі. Таку ж назву дав він і українській козацько-повстанській армії 1648 року, яка ввібрала в себе кращі військові традиції Запорізької Січі.

Героями багатьох романів, картин, поем, опер і театральних вистав стали звитяжні запорожці.

Французький письменник і мислитель Вольтер захоплювався їхнім героїзмом і намагався знайти паралелі в світовій історії.

Геніяльний письменник Микола Гоголь з патосом писав: «Так, це вона Січ! Це гніздо, з якого вилітають всі ті горді і сильні як льви, звідкіля по всій Україні розходиться козацтво, звідкіля йде на всю Україну воля».

Запорізька Січ відіграла велику ролю в історії українського народу. Але дослідники ще й досі не розв'язали всіх фактів з життя, побуту й історії запорожців.

Не збереглося точних даних про час заснування Січі. Але в другій половині XVI ст. Січ уже була відома далеко за межами України. Европейські володарі відправляли сюди своїх послів, запрошували запорізьких козаків до спільного виступу проти султанської Туреччини. Зокрема 1594 року з цією метою на Січ приїхав посол німецького імператора Еріх Лясота.

Малозаселені простори південно-східніх частин України безпосередньо межували з кочівними татарськими ордами. І по них насамперед розливалася спустошлива кривава хвиля нападів. Сюди, на територію Південної Київщини (район Черкас і Канева) та Брацлавщини (Південне Побужжя) тікали з далекої Галичини, Волині та Поділля, з міст і сіл Північної Київщини гноблені селяни, на плечах яких лягав увесь тягар ворожого панування. Як сказав

пізніше Богдан Хмельницький, козацтво склалося з «людей, що холопства не витримали й пішли в козаки».

Недарма слово «козак» у перекладі з тюркської — «вільна людина».

До лав козацтва вступали найсміливіші, наймужніші люди — адже на них чекали військові походи й битви, тривала й постійна боротьба проти напасників. Але ці в недавньому минулому селяни, призвичаєні до землі, не тільки воювали. Перед ними розкинулись простори родючої землі, повноводні ріки, незаймані степи, багаті звіриною. І козаки бралися за плуг, переслідували хижого звіра, розводили худобу, ремісникували. Вони засновували хутори й села, будували нові й відроджували зруйновані міста й містечка. Саме козацтво повернуло до життя спустошені татарами українські степи.

Згодом козаки створили систему укріплень у пониззях Дніпра, за порогами, на дніпровських островах. Загублена в дніпровських плавнях, захована в густих заростях лози й очерету, козацька фортеця була неприступна для турецько-татарських загарбників. Пороги утруднювали підхід до неї. Козаки скористалися з традицій зведення княжих фортифікаційних споруд, у яких важливу ролю крім земляних укріплень відігравали засіки. Від слова «засіка» (укріплення з дерева) і одержала своє найменування Запорізька Січ. Але деякі дослідники вважають, що за основу назви привело слово «сікти».

Уряд Польщі справедливо вважав козацтво загрозою для свого панування в Україні. Польські королі намагалися встановити контролю над козаками й одночасно використати їх для захисту південних кордонів та боротьби з селянськими повстаннями. Тому 1572 року король Зиґізмунд Авґуст узяв деяких козаків на державну службу. Їх внесли в спеціяльний список-реєстр. Але реєстрові козаки губилися в морі всього козацтва, яке збільшувалося і після введення реєстру. Запорожці об'єдналися в одну організацію — Військо Запорізьке.

Кілька разів міняла Січ своє місце перебування. Вважали, що спершу вона розташувалася на острові Хортиці. Там у середині XVI століття князь Дмитро Вишневецький спорудив укріплений замок, залога якого складалася з козаків. Разом з тим Хортиця завжди входила до володінь запорожців. Документи розповідають, що в 70-і роки XVI ст. Січ була на острові Томаківці (тепер біля села Городища, Нікопольського району, Дніпропетровської області. Місцевість ця має назву «Острів» і входить до міста Марганець), а з 90-х років розмістилася на другому дніпропетровському острові — Базавлук. Це про Базавлуцьку Січ залишив спогади Еріх Лясота. З 1638 по 1652 рік Січ перебувала на Микитиному Розі (поблизу теперішнього міста Нікополя). Тут зформувалося повстанське військо, а Богдана Хмельницького обрали гетьманом. Звідси під

його керівництвом 22 квітня 1648 року козаки вирушили, щоб об'єднатися з повстанським рухом на Подніпров'ї і розпочати велику визвольну війну українського народу.

Найдовшу історію мала Чортомлицька Січ. З нею пов'язані життя і діяльність борця проти татарських нападів, кошового отамана Івана Сірка. Чортомлицьку Січ за наказом царя Петра I було спалено і зруйновано, бо старшини й козацтво взяли участь у війні проти Москви під керівництвом гетьмана Мазепи.

Основна територія Чортомлицької Січі затоплена тепер Каховським морем. Тільки невеличка частина січового кладовища становить територію с. Капулівки, Дніпропетровської області.

Потім запорожці заснували Січ на ріці Кам'янці. Але царська влада не дозволила й того. Козаки мусіли отаборитися в Олешках, які тоді входили до Кримського ханства (тепер м. Цюрупинськ біля Херсона). Жити під владою споконвічних ворогів — татарських ханів було надзвичайно тяжко і від 1734 р., напередодні російсько-турецької війни царський уряд дав згоду на заснування Нової Січі на річці Підпільній (тепер село Покровське, Нікопольського району, Дніпропетровської області).

Про життя і побут запорожців залишили свої спогади іноземці, що побували там. Але особливо цінні відомості дають архівні документи. Січ мала активні дипломатичні зносини з урядами багатьох країн, а для керівництва й управління внутрішнім життям мала високорозвинене діловодство. В запорозькій військовій канцелярії служили високоосвічені й відомі на той час люди, з середовища яких вийшли історики-літописці. На Січі навіть існувала школа. Але через бурхливі події велика частина документів згинула. Дійшли до нас лише матеріяли останньої Нової Січі. Вони складають унікальний архівний фонд світового значення.

Надзвичайно цікавий і точний опис зовнішнього вигляду Січі зробили самі козаки. 1672 року запорозькі посли в Москві — отаман Овсій Шашол і козаки — розповідали про Чортомлицьку Січ. Зовні вона нагадувала місто фортецю. З лівого боку її омивала річка Чортомлик, з правого — Прогной. За фортецею протікала Скарбна. Урвисті береги цих трьох річок правили за природне укріплення. Його доповнювали тринадцятиметровий вал і рів. З четвертого боку Січ виходила в поле. Тут вал мав бійниці і укріплювався палями — частоколом із загострених і просмолених колів. З цього боку стояла ще велика оборонна башта, в попереку близько 43 метри, а попереду неї — спеціяльне укріплення з вікнами для гармат. З другого боку до валу тяглися дерев'яні коші, насипані землею. Вийти можна було через вісім вузьких проходів «пролазів», захищених бійницями. Взимку запорожці на всіх річках навколо Січі вирубували кригу, утруднюючи тим доступ до фортеці.

У центрі Січі був майдан з церквою, навколо якої розташову-

(Закінчення на стор. 48)

Історія в документах*)

ПОЛЯН

Художньо-ремісича школа
Друкарських Справ. у Києві.

ПРОГРАМА

Урочистого відкриття державного Українського Університету

6 жовтня, в 11 год. ранку, 1918 рок

в Київі

I Молебень

II Урочистеє відкриття Університету

1. Читання Жалованої грамоти Ясно-Вельможного Пана Гетмана

2. Відповідь на грамоту п. Ректора

III Прилюдне засідання Ради Професорів

1. Придітання

2. Академична промова проф. Ф. Сушицького

3. Академична промова проф. І. Огієнка

Після відкриття гостей запрошують на чай

*) Пояснення на стор. 73.

Моя праця на зовнішньому відтинку

(Зі звіту делеґата СУМ-у з Австралії)

АПАКЛ — це організація створена в 1954 році для активної боротьби проти поширення комунізму в Азії. В цій організації азійські народи мають нагоду координувати свою боротьбу проти комунізму — в деяких державах офіційно, як у Кореї, а в деяких півофіційно, з державною підтримкою. Річні конференції дають нагоду ближче обмінюватися думками, поглядами та досвідом в антикомуністичній боротьбі ніж це є можливо листовно.

Як представник молодечої організації я взяв собі завдання брати участь у діяльності делеґації молоді інших народів.

Відразу по приїзді до Сеулю я записався в члени 3-ої і 4-ої комісії. Після наради з головою п. Я. Стецьком ми постановили, що панство Стецьки будуть у Вищій Комісії («Супер Коміті») разом з п. Олехніком (білорус із Сіднею і член АБН), ми всі будемо в 3-ій комісії, а я ще буду й в 4-ій комісії, щоб, поможливості, всюди просовувати нашу концепцію. На жаль, третя і четверта комісії кілька пленарних сесій відбули одночасно і тому така обсада потребувала безперервної біганини.

Перша і Вища Комісії постановили розширити діяльність ліґи у світовому маштабі. В дискусії провізоричного статуту цієї всесвітньої ліґи наша пропозиція, на жаль, не перейшла. Через відсутність д-ра Л. Добрянського з Америки, його заступник американець п. Мілер голосував проти української делеґації АБН, як також голосувала проти нас австралійська сенаторка Марі Брін.

Але пізніше, дякуючи особистій підтримці д-ра Добрянського, нам удалося скласти резолюцію в імені АБН, де ясно і недвозначно засуджується російський імперіялізм усім світом і закликається до організації семінарів, дискусій тощо з метою боротьби з російським імперіялізмом.

Нам теж удалося обсадити третю комісію до тієї міри, що всі наші резолюції були ухвалені без жодних змін. Одна резолюція від АБН закликає увесь світ спрямувати боротьбу одночасно проти Москви й Пекіну через активну співпрацю з підпільними клітинами поневолених народів, а друга резолюція від СУМ-у гостро висловлює протест проти русифікації українського народу, як теж закликає вільний світ активно підтримувати революційну боротьбу в Україні.

Офіційні засідання комісій та сесії конференції забирали чимало часу, але більшість праці на конференції в нашу користь було зроблено на прийнятях і менш офіційних зустрічах. Тоді буває нагода довше поговорити з делеґатами.

Коли я приїхав на конференцію АПАКЛ, то голова п. Стецько привітав мене з великою радістю. Особисто я теж почувався задоволений із моєї участи в конференції, правда, не до тієї міри, щоб з певністю сказати, що все пішло якнайкраще. Я радий, що запізнав чимало людей і створив добру опінію не тільки між молоддю, але й старшими делеґатами. На тій і на подібних конференціях багато залежить від особистих зв'язків і знайомств і тому п. Стецько радить, щоб у майбутньому делеґатів не міняти, а додавати. Добрим прикладом цього є факт, що всі делеґації членів АПАКЛ мали принаймні одного учасника, що був на всіх конференціях від 1954 року.

Організаційно така міжнародня конференція дає багато нагод для популяризації української справи між прихильними народами. Але до таких конференцій треба приготовлятись заздалегідь, щоб якнайкраще і найсприємливіше представити нашу історію, культуру, національну ідею та державні стремління. Делеґати китайської молоді мали з собою маленькі прапорці, надруковані матеріяли та маленькі відзнаки, що їх вони роздавали при кожній можливості. Ми повинні застосовувати також таку методу. Наші майбутні делеґати мусять бути підготовлені, щоб належно вияснити українську історію і теперішню ситуацію в Україні. Вони мусять бути також приготовані на дуже гостру дискусію із русофільськими делеґатами, мусять добре знати українську визвольну боротьбу та наші стремління. Всі матеріяли, промови, резолюції тощо мусять бути надруковані в більшій кількості примірників.

Зокрема мушу підкреслити, що нас там було замало, щоб успішно обсадити цілу конференцію. Якщо йдеться про кошти, то вони високі тільки тоді, коли покриваються однією організацією. Але коли б ми, як громадянство, могли спромогтися хоч на одну десяту того, що ми видаємо на спорт, то напевно не було б тяжко вислати делеґацію з двох чи трьох осіб з Австралії до Тайпею в 1967 році.

Ми мусимо нарешті зрозуміти, що перед нами тяжка боротьба переламання загальне наставлення, бо західній світ про Україну знає тільки з російських джерел. Тут спеціяльно наша молодь муситъ перебороти своє почуття меншевартости і набути знання про Україну, щоб ми могли себе називати українцями не тільки з призвичаєння, але теж цілком холодно і розумно з набутого переконання.

Можливо, що ми, тобто молодь, вирісши на чужині, й не говоримо так добре по українськи як наші батьки, але зате ми добре говоримо по англійськи і ми мусимо розказувати про Україну чужинцям, а не своїм батькам.

Іринєй Микита
Учасник 12-ї Конференції АПАКЛ в Сеулі
(від 3. 11. до 8. 11. 1966)

Провідний актив в СУМ-і

З доповіді голови Крайової Управи Спілки Української Молоді у Великобританії, друга Ярослава Деременди виголошеної на XVI. З'їзді Спілки Української Молоді в Ноттінґамі, дня 29-го січня 1967 року.

«...Йде боротьба — нерівномірна, неприлюдна, але завзята і дуже серйозна» — пише один із підсовєтських українських авторів. — «І кінця рядові борців за «нову думку» вже нема і не буде!»

Ці відважні, вірою сповиті та проречисті слова я взяв як мотто до ряду думок, а вони будуть відноситися до питання української молоді, зокрема тої, що знаходиться у лавах нашої Спілки.

В тоталітарній системі, під утиском окупанта, серед атмосфери насильної денаціоналізації, русифікації, акультаризації і всевладности комуністичної партії імперіяльної Москви виховується, як видно з мотта, молодь протилежного системі ґатунку, виразної національної породи, яка йде сміло на боротьбу за «нову думку», звісно нам яку — за думку національного відродження.

Цей факт застановляє нас глибше призадуматися на тим, який ґатунок молоді можемо виплекати ми на еміґрації в атмосфері вільної дії, хоч також у невідрадних умовах, причиною яких є перебування її в чужому оточенні та під впливом стилю його життя та ідей? Проте відповідь наша буде — в умовах чужини цілком певно можемо виховати молодь з характером повноцінного ґатунку українського громадянина, для якого нормальним і самозрозумілим буде в житті завдання працювати для добра власного народу. Кожна праця вимагає труду і зусилля, а чим більша вона, тим більші вимоги ставить перед тими, які їй піднялись. Однак, найбільше зусиль вимагає виховна праця на осягнення повноцінного ґатунку українського громадянина, бо в нашому розумінні — це сумівський виховний ідеал: сторож законів Божих і втіленець людських чеснот.

Дотепер цій виховній роботі в наближенні української молоді у Великій Британії до виховного ідеалу ми посвятили дуже багато часу, сил і знання.

Колись, декілька років тому назад, це була фраза щоденного вжитку на окреслення чогось, дуже нам цінного і дорогого, чого поміж нами не було, але вже тоді тривожило й одночасно радувало нас і в ім'я чого ми, в поспіху, наче в надлюдському соцзмаганні набували доми, плянували будову просторих заль і вишколювали кадри, приглядаючись, як виро-

стала на наших очах дітвора шкіл українознавства і зав'язків Юного СУМ.

Сьогодні — Українська Молодь у Великій Британії — це вже не фраза, а радісна і многонадійна дійсність, віч-на-віч з якою стрічаємось і в Галіфаксі і Лондоні, в Ковентрі і Лестері, в Брадфорді, Болтоні, і в кожному рідному українському домі: в будні і неділі, серед дня і пізного вечора.

Пригляньмося ж ближче тій українській молоді, яка перебуває в середовищі наших громад, яка спілкується з нами, старшим громадянством на різних ділянках українського життя: релігійного, громадського і молодечого і на тлі якої перехрещуються зацікавлення та інтереси українських інституцій, установ і широких кругів провідної та активної верстви українців на нашому терені. Пригляньмось ближче сумівській молоді. З нею маємо найбільше спільного, бо в її середовищі працюємо, з нею в'яжуться пляни нашої щоденної роботи і в надіях на неї творимо візію майбутнього організованого життя в його найширшому розумінні, аж до державно-творчого.

В гущі тої молоді вирощується і з неї вибивається чітко провідна українська верства, бо домінуючим ядром вона вже є безспірно у кругах молоді у власному організованому середовищі, в громаді, до якої належить. А рівночасно з провідною, маємо в рядах СУМ многочисельні ряди патріотично усвідомленої молоді, з відчуттям приналежности до великого українського народу і потреби служити йому власним вмінням, талантом, приналежністю до організованого життя та в його рямках спільно діяти. Поруч неї є і деяка кількість молоді, яка вільно пов'язана з СУМ-ом, бо цікавиться одним, побічним видом сумівської праці. Вона мало сприйняла усвідомлюючих ідей і тому не буде стійким елементом в українському житті, якщо не звернемо на неї більше уваги.

Замало маємо покищо даних на це, щоб дати точну оцінку нашій сумівській молоді, бо наше зорення обмежене до перших стеж, до першого, покищо не чисельного випуску в дружинники СУМ, але й по перших стежах можемо завжди більш-менш сказати, яким буде військо головної частини, що скоро прийде. Не базуючись в оцінці на виховному ідеалі СУМ, до осягнення якого унапрямлюється юнацтво і якого ідентичну відбитку ледви чи осягне хтось з його лав, накреслім паралелі на базі однолітній нашій молоді державного народу, серед якого живемо. Тоді наша молодь знайдеться у горішній лінії, як більш працьовита, практикуючо-релігійна, досконаліше зорганізована, ідейно однорідна. Для ясности зазначуємо, що мова йде про пересічну секцію молоді нашої і англійської.

Наша молодь працює над со-

бою тяжче, занимається корисною діяльністю у вільному часі, до чого заставляє її приналежність до СУМ, вимоги, які ставить Спілка до свого молодечого членства, має менше вільного часу на розривки і розваги. Тому наша молодь є на вигляд більш серйозна і розважна.

В роботі з сумівською молоддю ми добилися визначних успіхів. Треба радіти особливо тим, що багато її є на першому вже щаблі провідного самостійно-діючого українського організованого життя у характері садівничок дитячих садків, вчительок шкіл українознавства, керівників мистецьких самодіяльних гуртків: музичних, хорових, танцювальних та інших; виховниками, впорядниками, діючими членами Булав, Відділів та референтами Управ Осередків СУМ, поминаючи лише згадкою різних функційних в самоуправах нищих сумівських клітин. Стан тої молоді має більше як дві сотні провідного юнацького активу. Поза тим, передовим елементом, в СУМ мається в тричі більше свідомої молоді, яка твердо стоїть і стоятиме на українському національному ґрунті, а коли б з нею попрацювати більш солідно ще якийсь час, то немає сумніву, що вона помножить кадри юнацького провідного активу.

Самий факт, що із гущі української еміґраційної молоді вилонюється, вирізується і вирізблюється молодий, потенційний і багаточисельний провід для різних ділянок життя — одної ідейної породи — почуття гордости мусить оволодіти нами, бо в тому спільна наша заслуга, овоч нашої жертовної праці протягом багатьох виснажуючих років.

Але ми мали і недотягнення. Ми ставили за малі вимоги до дітей-юнацтва. Все ініціювали ми старші, плянували, підготовляли і виконували до найменшої деталі, а юнацтво служило нам, як дорогоцінна показова річ, як живий експонат, орнамент на сцену. На ділі повинно бути інакше. Від ранніх років юнацтво в організації повинно бути чинне, а ми у ролі дорадників, маємо доповнювати браки, вміло суґерувати ідеї і вказувати на форми їх реалізації. Очевидно, наші недотягнення відбилися негативно на якості нашої молоді, що вбога на ініціятиву, не промінює ідеями, а тому і її самочинна дія не має потрібного розмаху. За нашим поводом вона слухняно йде, але це далеко не те, що прагнемо осягнути в праці з нею, бо у нашій візії, вихованець СУМ — це громадянин першої якости: свідомий, ініціятивний і діючий. З уваги на те, працю з молоддю треба переорганізовувати так, щоб розбуджувати і розвивати ініціятиву з найраньших літ юнацтва в організації.

В практичній і виховній роботі з юнацтвом СУМ ми найбільше часу зужили на ознайомлення молоді з українознавством по лінії національного усвідомлення, а зовсім мало

для справ організаційного вироблення на осягнення відповідального й обов'язкового члена організованої спільноти. І ця справа також вимагає певної реорганізації в програмі виховно-вишкільної роботи. Школи українознавства навчають про життя і побут нашого народу. Повторювати це, немає потреби, зайва витрата часу, який потрібний на виховання не лише українця, але якнайкращого члена організації, бо такий має вартість для народу. Українців у світі є мільйони. Якщо б вони були організовані, якщо б були добрими членами українських національних організацій, подібно як жиди, ми становили б потужну силу, з якою мусіли б рахуватися.

Відчувається, що нашій молоді бракує сильних ідейних поривів, яких треба очікувати від молоді, що є звичайно найкращим тепломіром народніх настроїв. Вона не виявляє радості в час національних підйомів, не боліє на вістку ворожих утисків, арештів і процесів в Краю над патріотами нашого народу; не вражається, не бунтується і не протестує, коли тут, на заході — в пресі і радіо, в телевізийних програмах нарушується честь нашого народу і його великих постатей. Це ознака, що наша молодь не зжилася ще із ролею, яка їй приписана, — бути авангардом, передовою частиною свого народу, чи його якоїсь частини, в середовищі якої перебуває.

Цьому не сприяє факт — брак ідейних товчків від нас, що не раз сприймаємо пасивно події з української дійсности, якими захоплюються чужинці, як небуденними подвигами. А вистачило б, щоб ми, прочитавши твори Симоненка, виступ Дзюби на З'їзді письменників в Україні, про націоналіста Олійника — Мрію і відповідно скоментували це молоді, щоб горіла вона радістю і національною гордістю, або переказавши злочини Москви, давні і нинішні з причетністю до них Косиґіна чи інших тиранів з Кремля, коли вони приїздять сюди, до Англії, — це стане товчком і поштовхом, що молодь наша вийде самочинно на маніфестацію, виявить гнів, обурення й протест.

Найкращим прикладом для цього — це репортаж Ірки Гавришко з Бері, якої серце й почування сколихнули слова доповідача, бо пише: «Коли п. «Н» насвітлював боротьбу української молоді в краю, мені хотілося гучно, щоб усі почули, сказати: Коли б ми хоч один тиждень побули з українською молоддю в Україні, то скільки гарту, сил і незламної волі ми б від неї зачерпнули...» Це значить, що молодь наша має глибокі відчуття, вона буде реаґувати розумом, волею, серцем і дією, якщо відчує голосний до неї апель.

Українська молодь, так в організаціях, як поза ними, мало читає українське друковане слово, а ми в СУМ, зазнавши

(Далі на стор. 63)

Виключно для Подруг

Косметина внутрішньої і зовнішньої краси

Мудреці кажуть, що кожна людина може бути гарною; негарних людей немає, є лише неплекані, нехлюйні.

Цю мудрість тяжко заперечити. Ми ж зустрічаємо в щоденному житті чимало подруг, які не мають особливої краси лиця, але своїм загальним виглядом, своїм всім єством впливають на своє оточення приємно; про них кажуть: гарна дівчина.

Бо що ж називаємо красою? Що уважаємо красою жінки?

Жіноча краса, це сума приємних вражінь, які жінка променює з цілого свого єства, цілої постави.

Жіноча краса, отже, не є залежна лише від краси лиця, але випливає з цілої особовости: постави, поведінки, відчуття, настроїв і цілої настанови щоденного життя. Отже гарною роблять людину не окремі частини її тіла, а навпаки: все єство жінки визначує її красу. Внутрішнє «я» жінки є джерелом гарної і приємної появи її. Тому ніхто не може встановити якоїсь шабльонової норми жіночої краси. Тому ніхто не може зробити себе гарним, копіюючи таку, чи іншу красуню. Кожна копія є неприродньою і в кожному випадку вона є зрадливою. Її розпізнають інші.

Краса жіноча є своєрідна. Вона є притаманна кожній жінці зокрема. Вона випливає з її власного «я».

Цю красу можна плекати, удосконалювати. Красу внутрішню і красу зовнішню. Все залежить лише від нас самих, від нашого «я».

Про внутрішню красу і плекання її говориться в нас дуже часто і при кожній нагоді. Нас закликають бути ідейними, виробляти характер, бути життєрадісним і товариським. Ми працюємо над собою і своїм внутрішнім «я», від першого дня приналежности до Спілки Української Молоді.

Тому я хочу розпочати свою серію статтей про косметику, описом косметики зовнішньої краси. Вона тепер особливо процвітає. Її уживають всі навколо нас. Її уживаємо ми щоденно. Часами більше чим треба. Часами вміло, часами не дуже. Вона є, отже,

потрібною, а часами конечною. Головно в тих випадках, коли вона повертає нам захитану самопевність.

Косметика зовнішньої краси може виконувати різні функції: маємо косметику лікуючу, косметику плекання краси, косметику декоративну і косметику гігієнічну.

Зрозуміло, що косметику лікуючу застосовують лише ті, хто має недугу шкіри, терпить на випадання волосся, хворіє на зуби, печінку, кров тощо.

Також косметику плекання краси уживають не всі жінки. Вона є конечною і корисною, в основному, після 25-го року життя. У молодшому віці корисною є ця косметика для тих дівчат, які працюють багато на вільному воздусі, є наражені на дощ, холод і вітер, або мають до діла з різними хемікаліями, чи сильним брудом.

Декоративну косметику уживають, звичайно, всі дівчата: часто від дитячого віку. Тут діє закон масової психози та моди. Вже на перший погляд можна сьогодні пізнати хто з якої країни походить, бо спосіб уживання декоративної косметики в окремих країнах має свої особливості. Подекуди не можна вже й говорити про декоративну косметику; справедливіше буде назвати це надмірне уживання шмінки і олівців характеризацією (як в театрі). А жіноча краса не потребує, на мою думку, у жодному випадку надмірної декоративної косметики. Головно молоді дівчата повинні бути повздержливі і уживати її лише для підкреслення своєї природньої краси та маленьких коректур (якщо вони є потрібні).

Якщо йдеться про косметику гігієнічну, то тут ніхто не повинен щадити. Чи молода дівчина, чи старша пані: гігієна є для всіх великою благодаттю.

Поза тими чотирьома видами косметики маємо ще косметичну хірургію. Донедавна її уважалося лише примхою багатих жінок. Останньо навіть уряди дають дозвіл робити операції на рахунок соціяльного забезпечення, якщо дана особа докаже, що оперативне осунення якоїсь зовнішньої хиби позбавить її від комплексів та дасть можливість виконувати працю, якої вона перед тим не могла виконувати. В тій ділянці косметики голос мають лише лікарі — спеціялісти. Бо не завжди випростування носа, чи усунення бородавки може бути зроблене без нанесення шкоди цілому організмові.

В. Левко

П. С.: Про окремі види косметики докладніше читайте в наступному числі «Аванґарду».

Олександер Капітанчик

О Ч І . . .

Очі дівочі,
Сині, урочі —
Наче кришталь:
Ви, як те море,
В нім тоне горе,
Смуток і жаль...

Очі дівочі,
Сині, урочі —
Мрій глибино:
З вами лишитись,
Хтів-би втопитись
Я аж на дно.

Вірнії очі,
Сині, дівочі
Втіхо моя:
Хто в вас погляне,
Невільником стане,
Так, як і я.

Ясні, урочі,
Очі дівочі —
Синь голуба:
Вас оспівати,
Правду сказати
— Слів ще нема!

Очі дівочі,
Сині, урочі —
П'янять, як хміль:
В них забувається,
Хто закохається
Горе і біль.

Сині, урочі,
Очі дівочі —
Раю ти мій:
З вами лиш жити,
Вам догодити,
Ціль моїх мрій.

Синії очі,
Скарби дівочі,
Вічна весно:
Скільки вам чару,
Щедрого дару
Богом дано?

Очі дівочі,
Сині, урочі —
Наче кришталь:
Ви, як те море,
В нім тоне горе,
Смуток і жаль...

(20. 1. 65)

Чи Ти вже вислав-(ла) передплату на

“АВАНҐАРД“?

Чи приєднав-(ла) нового передплатника-(цю)?

Якщо ні, зроби це негайно!

Крайовий З'їзд СУМ у Великобританії

Черговий, 16-ий З'їзд Спілки Української Молоді у Великобританії, відбувся 28-29-го січня ц. р. у Ноттінґамі. Він визначався тим, що був з досі відбутих З'їздів найбільшим, а також, що в ньому брало участь юнацтво з повним правом, а це їм дало нагоду запізнатися ближче з діяльністю Крайової Управи СУМ-у та включитися в дискусію над проблемами Спілки.

На З'їзд прибуло 175 учасників — 71 делеґатів від 33 осередків, 70 від юнацтва, 16 членів КУ та 17 гостей.

З'їзд відкрив Головa КУ д. Ярослав Деременда, а капелян СУМ-у — о. С. Морозюк (УАПЦ) провів спільну молитву. До Президії обрано мґр-а П. Цимбалістого (голова), І. Скальського (заступник), О. Мороза, В. Нагайла та Б. Свирида (члени). Б. Свирид був вибраний до Президії від юнацтва. До почесної Президії запрошено оо. капелянів С. Морозюка та д-ра Михальського (Українська католицька Церква), д-ра С. Фостуна (від СУБ-у і ОбВУ), паню Н. Марченко (від ОУЖ), І. Скальського (від кооперативи «Фортуна» і «Подоля») і мґр. В. Микулу (від Англо-Українського Товариства).

Після відчитання порядку на-

Учасники-делеґати XVI-го Крайового З'їзду слухають звітів

рад, на внесок д. Шумки, З'їзд вшанував пам'ять померших сумівців і Голова Президії виголосив слово до зібраних, пояснюючи ріжницю між СУМ-ом на Рідних землях і на чужині. Умови праці були зовсім інакші. Але, в основному, цілі залишилися ті самі.

В. Лесюк (бюджетна комісія); д-р С. М. Фостун, інж. П. Маслій, Віра Гринюк (резолюційна).

Звіт з діяльности КУ був виготовлений заздалегідь і кожний делеґат одержав його. Голова КУ подав лише доповнення до звіту. За товариський суд

Звітує д. Михайло Гринюк; за столом Президія З'їзду

З'їзд привітали письменно цілий ряд наших установ та діячів. Їхні привіти були прийняті учасниками бурхливими оплесками.

До комісій З'їзду вибрано таких друзів і подруг:

Д-р С. М. Фостун, С. Шпундрак, Д. Василик (мандатна комісія); О. Шляхетко, О. Довбуш, звітував д. Процик, а за Контрольну Комісію — д-р С. Фостун. В дискусії над звітами брали участь: дд. Щупляк, Шумка, Гринаш, Трухан, Процик, О. Шляхетко, Луцишин, Яроцький. Абсолюторію для уступаючої Управи уділено одноголосно.

Перший день З'їзду закінче-

Деб'ютантки СУМ-у в Англії 1967 р.

Після того приступлено до найголовнішої частини З'їзду, а но сумівською забавою — балем, що відбувся в тій же залі СУБ-у. Новиною і найбільшою подією вечора було представлення зібраним дебютанток та їхніх партнерів. Дівчата були убрані в довгі сукні, а їхні партнери в «смокінґ-джакетс». Знаний нам з таборових днів інж. П. Маслій був аранжером вечора. Він представляв кожну пару гостям і коротко інформував про дебютантку. До танців грала українська оркестра з Ноттінґаму. Приспівував п. Пицак.

З десяти дебютанток на княгиню було вибрано юначку Зеню Андрусишин з Манчестер, а на князенка юнака Я. Гаврилів, також з Манчестеру. Їхня офіційна коронація відбулася на сцені. Голова КУ вручив їм чашу та відзначив Олю Андрусишин та Галину Жупанську, які зайняли зі своїми партнерами друге й третє місця.

Забава була чудова! Шкода, тільки, що заскоро скінчилася. Але перед нами стояв ще один день тяжкої праці, бо треба було вибирати Крайову Управу.

В неділю після Богослуження в обидвох церквах, наради розпочалися рефератом, що його виголосив М. Гринюк. Він говорив про Героїв з-під Крут. Я. Деременда відчитав відозву до молоді, щоб уфундували для музею в Штокгольмі бюст Гетьмана Івана Мазепи та щоби більше працювати на громадському відтинку. Головно відмітив промовець, що молодь замало читає нашу пресу.

Князівна і князенко СУМ у Великобританії 1967 р., вибрані на сумівській забаві

саме вибору Керівних Органів СУМ-у. Після дискусії вибрано КУ в такому складі: Я. Деременда — голова, М. Гринюк, д-р С. Фостун, Б. Марченко, В. Капустинський, М. Джус, інж. П. Маслій, О. Шляхетко, В. Нагайло, І. Федечко, І. Овчарик, І. Іванцюра, Т. Данкович, В. Рогач, І. Циктор, Я. Фатерига, Віра Гринюк, Ліда Марків та Анна Ластовецька — члени, Б. Дедів, С. Рибак, Г. Масний, Р. Василишин, Б. Свирид, В. Карпинець, М. Волчанська — заступники членів. До Контрольної Комісії увійшли: інж. В. Олеськів — голова, І. Скальський та В. Бойчук — члени, О. Демянчук та В. Дубіль — заступники. Товариський суд складається з дд.: С. Шпундрак, І. Скринець, Л. Стадник та заступників М. Цебрій і О. Мороз.

Крім КУ вибрано також 16 делеґатів на Світовий Конґрес СУМ-у.

Після слова подяки, що його виголосив Голова КУ, відчитано проєкт резолюцій, які учасники З'їзду одноголосно схвалили. В резолюціях учасники З'їзду вимагають звільнення ув'язнених Москвою 70 студентів та письменників.

З'їзд закінчив Голова Президії словом подяки. Відтак розпочався концерт, на якому ви-

ступали першуни минулорічного Здвигу. Заповідачем була старша юначка Ірка Гавришко, що вміло справилася зі свого завдання. Під час концерту Голова КУ вручив керівникам мистецьких гуртків відзначення за їхню працю і відданість СУМ-ові. Відзначені були: П. Дністровик, Дашак, О. Буряк, Кецко, Кондрат, Коцюба, Крицарський, Луцишин, П. Максимович, пані Д. Савків, Сидор, Скаліш, Телюк, Ницько, Химера.

Концертом публіка була захоплена.

Анна Ластовецька
Член КУ

*

XVI Крайовий З'їзд СУМ-у був великим і імпозантним святом молоді. Він був поважним збором молодих і старших керівників нашої молодечої організації. Його склад зробив на нас молодших вже з першого дня глибоке враження. Наш піднесений настрій був ще скріплений, коли ми знайшлися у великій залі Ноттінґгамської громади, гарно декорованій і пристосованій до З'їзду.

Я особливо раділа тим, що вкінці до голосу прийшла дорастаюча молодь, що з нею починають рахуватися, допускають до дискусії, чекають на наші пропозиції і обирають нас до керівних органів. Все це означає, що ми доросли до віку, коли можемо починати працю в рядах нашої так любленої організації.

Приємно було мені також слухати виступів Голови КУ, який говорив спокійно і рішуче. З його обличчя можна було вичитати вдоволення і гордість за ріст організації, якої він є довголітнім головою.

Дискусія над звітами була, завдяки вмілому керівництву Голови Президії, здоровою і будуючою.

Юначка **Ірка Гавришко**

Від Редакції:

Допис Ірки Гавришко був далеко довший. Ми мусіли його скоротити, щоб не повторяти інформацій Анни Ластовецької, якої лист наспів скоріше.

Живи Україно в думках, серцях і чинах!

Збір СУМ Канади і США

КУ СУМ Канади і ГУ СУМ Америки рішили відбути Збір СУМ на оселі СУМ «Верховина» біля Монтреалю в днях від 22-31 липня 1967 р. Збір присвячений 50-річчю Української Національної Революції, 25-річчю УПА і 100-річчю Канади.

Порядок святкувань: 22-31 липня — 10-денне таборування на оселі «Верховина», 29 липня — виступ на Світовій Виставі в Монтреалю «ЕХРО» — 67, 30 липня — Здвиг СУМ Канади і США на оселі «Верховина», 31 липня — Святкування в Оттаві — столиці Канади, для відмічення 100-річчя Канади.

Участь у Зборі СУМ беруть — Старше Юнацтво (від 12 року життя), Дружинники і Сеньори СУМ.

Збір СУМ — організує і переводить Команда Збору, покликана КУ СУМ Канади і ГУ СУМ Америки. Команда працює в складі: Комендант Збору та Референтури — Організаційна, Фінансово-Господарська, Виховно-Вишкільна, Імпрезово-Мистецька і Спортова. Таборові Команди, адміністрацію і виховний персонал організує Команда Збору.

Час приїзду: Субота 22 липня 1967 р. призначений на приїзд учасників Збору на «Верховину». Офіційне відкриття табору в неділю, 23-го липня.

Час від'їзду: Закриття табору і виїзд до Оттави на святкування 100-річчя Канади в понеділок 31 липня 1967 р. З Оттави всі групи роз'їжджаються до своїх місцевостей.

СУМ разом із другими українськими молодіжними організаціями виступить на «EXPO» — 67 організовано в суботу 29 липня ц. р. Це буде **День Української Молоді.** Підготовку до виступу плянується перевести на оселі «Верховина».

Виступ СУМ-у буде 50 хвилин на одній зі спортових площ Світової Вистави.

Учасники Збору мусять забрати зі собою повний сумівський однострій. включно з **підколінками,** накриттям голови (пільотки, беретки). Всі відзнаки мусять бути на своєму місці. Сумівці, сумівки без однострою не будуть прийняті до табору.

До виступу на Світовій Виставі і Здвизі СУМ потрібний спортовий однострій.

Учасники табору, Здвигу і святкувань в Оттаві отримають відзнаку до нашиття на однострій.

В сумівських таборах Австралії

Найвідповіднішою порою для таборування в Австралії є час латинських Різдвяних свят. Тоді бувають дуже гарячі дні, хоч з докучливими комахами, та холодні ночі, хоч інколи з комарями. Комахи та комарі не такі то вже страшні. Ще менше небезпеки від муравлів-ковалів. Якщо такий ущипне в ногу, то вона хоч і запече, але біль довго не триває. Тих «ворогів», до речі, радо з'їдає тутешній їжак — єхидна. Винуривши з своєї нори, коли галаслива дітвора перебуває на зайняттях, він спритно дає собі з ними раду.

У час Різдвяних свят ще немає небезпеки пожеж, цієї страшної язви Австралії. В такому грізному «бушфаєрі» вигоряють великі простори чагарників та лісів, загибають цілі отари овець і рогатого скоту, а не рідко пропадають і люди. У час небезпечний для пожеж забороняє Комісія лісництва палити відкриті вогні і молодь

мусить розважатися газовими лямпами, імітуючи ними ватру.

В цю найвідповіднішу пору влаштували і в цьому році наші сумівці Австралії свої табори. Про їхній перебіг та успіх хочу поділитися тут інформаціями з читачами «Авангарду».

Сумкор з Австралії

«Молода Україна»

Табір «Молода Україна» був влаштований в присвяту Головному Отаманові Симонові Петлюрі осередками СУМ ім. Івана Мазепи з Мельборну та ім. Степана Бандери з Джілонґу. Він примістився на власній площі над рікою Акероном, у лісистій горбовинній околиці Букстон (Вікторія) і тривав від 22. 12. 1966 р. до 2. 1. 1967 року. Участь в таборі взяли 130 юнаків і юначок та 30 виховників і дружинників. Окремо, поза табором, на «Гуляй-полі», таборували ще «запорожці», переважно батьки юнаків, щось коло 20 родин. Їхній стан був пливкий, бо одні вибували, інші прибували. Але всі допомагали в таборових працях.

«Лиш боротись — значить жить!» — це було мотто табору. Під тим аспектом провадила всю виховну працю команда табору, в склад якої входили: Іван Занко — комендант, І. Борецький — обозний, Е. В. Коцюмбас — опікун і фінансовий референт, Юрій Коцюмбас — бунчужний, В. Альфавицький — інтендант, Ст. Лисенко — головний виховник, В. Осипів — спортовий референт, А. Василів — господар. Першою допомогою завідували — пані Ґ. Кот та А. Занко і юначки С. Соколовська та Б. Пундяк.

Свою команду мали також підтабори. Командантом підтабору юнаків «Січові Стрільці» був П. Федор, курінним — В. Попович, булавним — І. Івасів, писарем — І. Барилка, обозним — Ґ. Табака та кущевим — Б. Голов'юк. До команди підтабору юначок «Золотий хрест» входили: М. Кочержук — командантка, О. Крупа — курінна, Л. Роман — бунчужна, М. Томин — писар, М, Музик — обозна, А. Занко — опікунка, Н. Михайлів — її помічниця.

Дуже вдалою і дотепною карикатуристкою таборової газети «Сумівський голос» була Зося Костюк з Джілонґу.

Підтабори поділялися ще на кущі й курені. За кущем молодших юнаків залишено назву «Синьожупанників», якою вони дуже гордилися. Знову ж курінь старшого юнацтва звався «Залізна Дивізія», тому й вимоги до нього були більше строгі. Кущ молодших юначок мав назву «Вапнярка», а курінь старших юначок — «Біла Церква».

Дуже важливим у таборі є відповідне харчування. Молодь інколи розніжнена міськими стравами та солодощами. А в цій ділянці своє вміння пока-

зали добрі матері, допомагаючи ревно начальниці кухні пані Кочержук. Це були пані — Демків, Радівоник, Панчак, Книгинецька, Занко, Шимська та друзі — Книгиницький, Дзвончик, Костюк, Осипів, Василець, Скрипець, Голов'юк. Молодь заїдала з апетитом кожного дня смачну їжу, виспівуючи не рідко при ватрах веселі коло-

доповіддю друга С. Лисенка.

2. Переведення гутірок д. Федора про першу допомогу та мед-сестри Ґ. Кот про гігієну.

3. Влаштування спортових ігор та щоденної ранньої руханки.

4. Влаштування ватр з нагоди зустрічі Нового року, окремо для старшого і молодшого юнацтва.

Кир Іван Прашко оглядає «Молоду Україну» під час своїх відвідин. Його супроводить комендант Р. Занко

мийки складені на честь добрих господинь. Сумівською кантиною завідував друг П. Дідик.

Виховна програма табору зосереджувалася головно на такі точки:

1. Влаштування свята вшанування пам'яти Симона Петлюри при символічній могилі, з

5. Згорганізування двохденної мандрівки для заправлених юнаків і юначок та одноденної для слабших таборовиків. Двохденну мандрівку провадив д. Ю. Коцюмбас, що відзначається великим досвідом мандрування по австралійських бушах та лісах, хоч для цього немає

ще точно опрацьованих мап. Тому два роки він маршував через нетри 4 дні замість двох, бо карти були не правильні. Радіо і телевізія говорили тоді широко про загублених в буші сумівців, а таборовики зустріли «блудних синів» весело при ватрі, співаючи їм коломийки про бурхливі пригоди. Учасники двохденної мандрівки дістали цього року назву «Слимаків», а одноденної «Раків». «Слимаків» було 35, а «Раків» 55. Останніми провадив юнак В. Попович та дорадники Ст. Лисенко й І. Лазурко. Ю. Коцюмбасові допомагав П. Федор.

Поза цими мандрівками зорганізовано ще мандрівку для всієї «галичі» табору, яка тривала пів дня. Проводив нею Роман «Золотовустий» — сам комендант табору. Учасників мандрівки названо шумно «Орлятами». Попереду «Орлят» протоптував через буш широку стежку кремезний дружок І. Соколовський. Ця галаслива прогулянка належить завжди до найбільше пригодницьких. Малу «галич» треба найбільше стерегти. Щойно витягнеш одного з потока, а вже другий заломився на трухлявому мості, або відбився від групи, вганяючи за комахами. Ще інший полошить диких кріликів, або заглядає на дереві до пташиних гнізд. Всіх їх треба безупину зганяти докупи та не давати жодного відпочинку поки не повернуться до табору.

До виховної роботи належали ще відвідини табору нашими отцями духовними — о. Іванчо, о. Рожик, о. Сенів. Вони відправляли Богослуження, провели сповідь та давали гутірки на релігійні теми. Велику радість і честь мали таборовики з гостини Апостольського Екзарха Кир Івана Прашка.

Нарешті до виховної праці треба зарахувати також і випуск таборової газетки «Сумівський голос», що одначе не була відзеркаленням думок юнацтва, бо охочих до пера між ними не було багато. Молодь наша не читає рідну книжку і не вміє писати. Найбільше успішною в тій ділянці була згадана вище Зося Костюк.

Співу вчив у таборі д. Я. Кутний.

Крім духовенства і Владики відвідали табір також багато громадян та представників різних організацій, зокрема делеґація пластового вишкільного табору. Нею проводив пл. сеньор Б. Тарнавський. Пластуни і пластунки цікавилися всім життям сумівського табору, його виховною, культурно-розвагговою, спортовою та національно-виховною працею, а зокрема звернули увагу на таборову газетку. З визначних особистостей були в нас гостями: інж. М. Болюх — голова Союзу Українських Організацій Австралії, п. А. Глуханич — голова Української Громади Валії, проф. Т. Ляхович — голова Осередку Наукового Товариства ім. Шевченка, проф. В. Олійник та проф. М. Шеґєдин — почесні члени СУМ, головний виховник Ю. Венґльовський, мистецький референт П. Соро-

ка, начальник Українців Гетьманців-Державників інж. Богдан Шемет, д-р В. Пундяк та інші.

Табір пройшов з особливим успіхом. За взірцеву поведінку відзначено цей раз сумівок — М. Кочержук, А. Соколовську, О. Крупу, Л. Роман, М. Томин, З. Костюк, Б. Пундяк та сумівців — П. Федора, В. Поповича, Ігора Івасіва, І. Барилку і Бориславa Голов'юка.

З боку таборової команди висунуто при обговоренні табору такі пропозиції: збільшити стан виховників, організувати частіше прогулянки з тереновими грами, привчати юнацтво до будування шатер та влаштування табору. На площі табору треба розбудувати краще санітарні приміщення та поширити спортову площу.

« Б е р к у т »

28 грудня м. р. я відвідав Табір СУМ «Беркут», щоб скласти його Булаві та учасникам привіт від нашої газети. Мені також вперше довелося бачити площу, яку закупив СУМ в Аделаїді на острові Гайдмарш, около 50 миль від Аделаїди. Ця площа є величиною нецілих 30 акрів, але тому що власниками сусідньої нерухомості є українці, СУМ фактично може вживати майже втрое стільки землі. Більша частина площі є засаджена сосновим лісом, має дуже близько річкову воду, а також дуже сприємливий в літі надбережний клімат.

В дуже короткому часі (нецілих 3 місяці) старші сумівці та їхні батьки побудували досить великий будинок залізної конструкції 110 x 33 стіп, з блящаним дахом, стінами та цементовою підлогою в одній частині, а в другій підлога має бути дерев'яна. Серед зеленого буйного лісу будинок виглядає дуже імпозантно і коли я спитав — хто найбільше напрацювався коло цієї будови, то мене спеціяльно просила Команда табору підкреслити, що все, що дотепер зроблено на площі є вислідом праці і зусиль **всіх Батьків** сумівців. Враховуючи короткий час, а також віддаль площі від Аделаїди, треба вітати старших сумівців і їх батьків за їхню жертвенну, безкоштовну і таку успішню працю.

Керівництво табору прийняло мене дуже гостинно. Якраз це був час вечері і згідно з українським звичаєм, наперід попросили мене до дуже смачної та багатої вечері. Я розпитував дітей як смакують їм харчі в таборі і всі не мали слів похвал для головного кухаря пані Сукмановської. Командант табору п. І. Микита*) заявив, що

*) 25. 12. 1966 р. табір відвідав мґр. Мирон Микита, батько команданта табору Іринея, та дістaвши серцевий удар, помер в шпиталі того ж вечора.

число учасників табору становить 83, крім складу таборової команди, до якої входили крім нього ще Н. Голіян (писар), В. Сабадаж (бунчужний), Р. Бойко (обозний), С. Кайкан (господар), П. Добриденко (мед. сестра) і М. Добриденко (головний вихователь) і ст. юнак Яраль Курко. У виховній Булаві я побачив прізвища п-ва Новосільських і п. В. Маковійчука.

Учасники є згуртовані в 3-ох куренях: «Ізмараґд», «Кам'янрі» і «Борислав» та разом з назвою цілого табору «Беркут» гідно відзначують Франківські Роковини.

Оглядаючи шатра юнаків і юначок, я запримітив порядок і чистоту. Бачив я також батьків сумівців в таборі, які відвідуючи своїх дітей помагали при різного роду праці коло будинку.

Гості-пластуни відвідують «Молоду Україну»

М. Цюрак

(«Українець в Австралії», ч. 5, 1967 р.)

„КРИЛАТІ" — до рук Юнацтва

Козацька республіка

(Диви початок стор. 25)

валися 38 куренів — своєрідні казарми — дерев'яні великі хати, покриті шкурами або очеретом. На майдані ж стояли будинки старшини, військова пушкарня, де зберігалися фортечні й польові гармати. За містом, біля порту височів «Грецький дім» — приміщення для іноземних посланців та купців. Запорізька Січ вела жваву торгівлю і була транзитним пунктом для торгівлі всіх українських земель з країнами Сходу. Передмістя Січі було забудоване житлами й майстернями ремісників. Козаки, чудові зброярі, виробляли також високоякісний порох. Особливо відзначились вони як судно-будівельники. Їхні чайки-дуби успішно змагалися з могутніми турецькими ескадрами.

У куренях постійно жили тільки ті козаки, які складали залогу Січі. Курінь мав також значення військово-адміністративної й господарчої одиниці. На чолі його стояв курінний отаман. Більша частина козацтва та їхні сім'ї мешкали в зимівках, а згодом і в селах на території Січі. Ці землі в другій половині XVII ст. називалися «вольності війська Запорізького».

У ході боротьби проти іноземних загарбників Січ створила стрункy військову організацію. Кожен козак офіційно називався «товариш війська Запорізького». Усе козацтво ділилось на полки, полки ділились на сотні, сотні на курені. Всім запорізьким козацтвом керував гетьман, пізніше він називався кошовим отаманом. Під час походу його влада була необмежена. Разом з військовим писарем, суддею і обозним кошовий отаман утворював уряд — Кіш Запорізької Січі. Кошову старшину обирали щороку на загальновійськовій раді. Вона збиралася три-чотири рази на рік і вирішувала важливі справи: зустрічала послів, приймала рішення про походи, ділила землі й угіддя між куреннями тощо.

У першій половині XVII ст. запорізьке козацтво піднялося до рівня кращих європейських армій. Козаки поєднували в собі якості піхотинців і моряків. Вони майстерно вели морські бої і несли службу берегової охорони. Є історичні відомості, що запорожці використали в походах проти Туреччини підводні човни. Козаки сміливо атакували не тільки окремі кораблі, а й цілі турецькі флотилії. Екіпаж знищували, невільників-веслярів з турецьких ґалер звільняли і відвозили в рідні краї або приймали до лав козацтва.

Козаки були озброєні шаблями й списами, а також вогнепальною зброєю — мушкетами, самопалами. Відомо, що вони використовували запалювальні ракети ще на початку XVI століття. Крім зброї і належної амуніції кожен вояк повинен був мати сокиру, косу, лопату тощо для насипання валів і будування укріплень, а також шнури для зв'язування возів у табір.

Сучасники малюють запорізьких козаків як людей фізично сильних, витривалих, невтомних на війні. Турецький хроніст Мустафа Наїма, описуючи морську битву козаків на чайках з турецькою фльотою, говорить: «Можна відверто сказати, що на всій землі не знайти людей сміливіших, які найменше турбувались би про життя і менш за все боялися б смерти».

На Запоріжжі склалася залізна військова дисципліна. Найтяжчим злочином вважалася зрада козацтву, вітчизні. Вводити жінку в Січ, хоч би й рідну матір, заборонялося під загрозою смертної кари.

Січ стає місцем, де створюються і формуються воєнні таланти, де карбуються сталеві характери, де запалюються патріотизмом серця і сповнюються ненависти проти всякого гніту.

Із Січі вийшли видатні полководці, мудрі державні діячі, проводирі народних повстань: Северин Наливайко, Тарас Трясило, Павло Павлюк, Петро Сагайдачний, Богдан Хмельницький, Максим Залізняк.

Походи запорожців набирали особливо розмаху в першій чверті XVII ст. У той час вони нераз «окурювали мушкетним димом» столицю Туреччини, змушували дрижати від страху самого султана, перед яким тремтіли правителі країн Західньої Европи. Запорозьке козацтво стало бар'єром проти турецько-татарської аґресії не тільки для України, але й для інших країн Европи, мали велике значення для визвольної боротьби народів Балканського півострова, поневолених тою ж султанською Туреччиною.

Роля козацтва в усьому суспільно-політичному житті була така велика, зв'язки з народом були такі міцні, що в документах XVII-XVIII ст. всіх українців називали «українською козацькою нацією».

Запорізьке Військо зажило такої слави, настільки відзначилось мужністю і воєнною майстерністю, що навіть вищі російські офіцери вважали за честь записатись в якийсь курінь.

Після закінчення війни з Туреччиною московський царський уряд вирішив ліквідувати Запорізьку Січ. Вона становила із великою кількістю втікачів, що переховувались на її території, для царського уряду небезпеку. Ще в 60-х роках XVII століття ліквідовано гетьманство Лівобережної України, не міг уряд терпіти самоурядування на Запоріжжі. Землі його роздано російським і німецьким поміщикам, а населення закріпачено.

Олена Апанович

ПРИМІТКА

Нам відомі тепер такі місця, де були запорізькі Січі:

1. **Урочище Городище** — Нікопольського району Дніпропетровської області (входить у межі м. Марганця).

На урочищі Городище розташувався колгоспний хутір, який тепер називається «Острів». Тут раніше був острів Томаківка, або Буцький Дніпровий. Тут в 20-30 рр. XVII століття розташувалась одна з перших Запорізьких Січей, що в літературі названа Томаківською. На південній частині острова ще недавно височіли земляні укріплення . . .

2. **Місто Нікополь** Дніпропетрівської області. Поблизу міста була Запорізька Січ від 1638 по 1652 рік.

Цю Січ в історичній літературі називають **Микитинською**, бо вона містилась на Микитиному Розі.

3. **Село Капулівка** Нікопольського району Дніпропетрівської області. В районі цього села, у гирлі річки Чортомлик з 1652 по 1709 рр. отаборилась Запорізька Січ, яку називали **Чортомлицькою.**

На околиці села височить могила Івана Сірка, кошового отамана Січі.

У зв'язку з тим, що води Каховського моря й Дніпра все ближче підходять до могили, берег осідає і їй загрожує руйнація.

4. **Село Мілове** Бериславського району Херсонської області. Нижче села, там де є Дніпро впадала річка Кам'янка, знаходилась так звана **Кам'янська Січ.** Тут ще збереглися козацькі могили першої половини XVIII ст.

5. **Місто Цюрупинськ** Херсонської області, колишні **Олешки.** Тут була **Олешівська Січ,** яку створили 1711 року запорізькі козаки після зруйнування і спалення в 1709 р. Чортомлицької Січі за наказом царя Петра І.

6. **Село Покровське** Нікопольського району Дніпропетрівської області. Тут містилась остання Запорізька Січ 1734-1775 рр., яка в документах звалася Новою.

7. **Місто Вилкове** Кілійського району Одеської області. На острівцях, у розвилці трьох повноводних рукавів Дунаю, за 10 км. від Чорного моря, це місто заснували переселенці старообрядці ще в XVII столітті, а пізніше заселили біглі донські козаки. Запорожці, що втекли сюди після зруйнування Січі в 1775 р. назвали його Вилковим і заснували **Задунайську Січ.** На той час це були володіння Туреччини.

Читайте, передплачуйте, поширюйте

ВИДАННЯ СУМ!

Що дав нам 1966 рік

З річного звіту КУ СУМ у Великій Британії

1966 рік був особливим роком у житті нашої Спілки. Ця особливість зумовлена фактом, що найстарше юнацтво СУМ, яке 10 років тому вступило до СУМ і піддалось його виховній системі, майже стало дорослою молоддю (16-18 років життя) і з тим моментом виставило на життєву пробу: себе, нашу виховну програму, Управи сумівських клітин і вихсвників. Це вперше на цьому терені ми, керівники СУМ стали віч-на-віч з молодими людьми, яких вирощували старанно у теплярнях сумівських клітин, живлячись надіями самі й обдаровуючи надіями все українське оточення, що готовимо молоду і горду зміну, переємників національних ідеалів і похідних із них стремлінь.

В загальному ми не розчаровані, але й одночасно не захоплені нашою молоддю. Одиницями — так! В кожному осередку СУМ є одиниці, яких підводимо під спільний знаменник «провідне юнацтво СУМ». Це є молоді керівники: музичних, хорових і танцювальних гуртків, молоді садівнички і вчительки шкіл українознавства, виховниці і виховники в Роях молодшого юнацтва, члени Управ і Булав Відділів СУМ. Ми розчаровані тими, яких батьки відтягнули із СУМ, що їх відтягнула вулиця, особиста розгнузданість, бажання легкого життя і розваг, недбальство і лінивство.

Загал нашої молоді не є злий, але мусить бути кращий. Він не такий, як цього прагнемо тому, що за малі вимоги ставили ми до нашого юнацтва в минулому. Рішучо замалі. Все ми, старші виховники за нього робили. Без особливих зусиль і труднощів юнацтво здавало іспити, йому оплачувалось поїздки на курси, іспити, здвиги і навіть на забави. Для нього і за нього ми прибирали домівки і сцени, для нього набули й упорядковуємо оселю-Тарасівку. Вклад нашого юнацтва для СУМ, чи в СУМ для нього особисто в порівнанні із нашим вкладом є малий. Подібно в площинах ідей, ініціятиви й починів — наше юнацтво, наче безвольна дитина йде за поводом дужих рук батьків. А це є наслідком неоправданої опінії про брак творчих зусиль у нашої молоді і похідної з того потреби все за неї робити. Молоді треба дати ряд нагод, щоб відбилася із нашого ув'язнюючого ґрунту до лету й поносу ідей і щойно тоді судити про вольовість чи безвольовість її, про зарадність чи безрадність, про її здібність чи нездібність.

Ми не захоплені нашою молоддю — загалом тільки тому, що вона ще не вміщується в

рамки образу нашого виховного ідеалу, але вона є добра. Зокрема тепер вона потребує найбільшої уваги і догляду, але не ведення за руку. Вона потребує порад, а не картання, вказівок, а не відклику до того, що так треба, унапрямлень, а не доган за блуд, який несвідомо вона поповнити може.

Найбільш тривожним ствердженням, що відноситься однаково до всіх формацій молоді і юнацтва, промовчуючи вже старше членство це факт, що лише частина молоді читає українську книжку, журнали і пресу. В тому відношенні ми, як виховники не дописали. Це наш недогляд, що не знайшли і не застосували відповідних заходів, щоб заставити загал юнацтва до читання рідного слова. Такий стан, якщо дальше буде тривати ми не оправдаємо нічим. Плекати звичку читання українського друкованого слова серед юнацтва СУМ — це найважніший обов'язок виховників СУМ.

Якщо б ми могли висвітлити на екрані цілу діяльність СУМ за минулий рік в її многогранних виявих, то немає сумніву, що пережили б милі і радісні моменти від першої до останньої дії, бо вся зовнішність нашої організації, творчі досягнення її, що унагляднені виступами гуртків, участь і виконання програм ювілейних святкувань, імпрез, святочних сходин, зустрічей і здвигів — це імпозантна та інпонуюча картина цілости СУМ, що доказує і на динаміку, і на багатство культурного вміння, і на фізичну потенцію, і на патріотизм у змісті кожної сумівської дії. В цьому відношенні ми перевершили себе в порівнанні до стану з попереднього звітового року, але не перевершив нас ніхто з молодечого українського сектору на цьому терені.

Тому надзвичайно врочисто відзначив СУМ Великої Британії ряд національних річниць по осередках і громадах і в тереновому засязі під кличем: **«Ум гостри, насталюй волю!».**

У п'ятьдесяту річницю з дня смерти визначного поета-письменника Івана Франка, що його повищий клич пронизував увагу і різбив настанову нашого юнацтва цілий рік, СУМ провів глибшу студію його біографічних матеріялів і творів та запізнав в той спосіб молодь з національними ідеями, якими заповнена багата творчість автора безсмертного твору «Мойсей».

Пам'ять Головного Отамана, Голови Української Держави відзначило юнацтво не тільки на святочних академіях в сорокову річницю його смерти, але й окрема делеґація юнацтва СУМ відвідала могилу сл. пам. С. Петлюри в Парижі.

Відзначаючи 20-ліття СУМ на чужині і 25-ліття акту 30 червня 1941 р. юнацтво СУМ маніфестувало гордість з приналежности до своєї організації, однозвучність з українськими визвольними ідеями та свою готовість до праці і змагань за українську державність.

В праці з юнацтвом СУМ, у

нашій щоденній послідовній діяльності, СУМ не був самий і тому в різних багатьох відношеннях здобуті успіхи — це сума зусиль, уваги і зацікавлення цілої провідної української верстви, чим ледви може радіти СУМ в інших країнах.

Ми втішаємось ласкавим і патронуючим відношенням до СУМ нашого дорогого Високопреосвященного Владики **Кир Августина Горняка ЧСВВ**, якому всеціло віддані в любові і пошані. Високо оцінюємо тепле і батьківське відношення до СУМ **о. Протопресвітера С. Молчанівського**, Голови УАПЦ і висловлюємо вдячність за турботи й опіку над СУМ.

Радіємо щиро тим, що номіновані нашими Церковними Властями Капеляни СУМ: о. д-р **А. Михальський** (від кількох років) і **о. С. Морозюк** (з першої половини звітового року) є активними дорадниками і діючими Капелянами при Крайовій Управі СУМ. Вони мають вгляд в цілорічну діяльність СУМ, одержуючи систематично всі обіжники та інші друки з канцелярії КУ. До їхніх думок і завваг ми відносилися завжди з найбільшою увагою. Пряму допомогу у виховно-вишкільній праці з юнацтвом ми одержали від о. д-р А. Михальського матеріялами «Церква і Держава», «Дещо із правил доброї поведінки» і статті до «Голос Молоді».

Також відзначуємо великий вклад в діяльність СУМ зі сторони Отців Душпастирів обох наших Церков, які дуже часто офіціюють на таборах та на імпрезах в Осередках СУМ і заохочують юнацтво СУМ до праці над собою під кличем «Бог і Батьківщина».

За надзвичайно прихильне і ласкаве відношення і опіку над СУМ нам приємно висловити оцю прилюдну подяку найвищим Церковним Достойникам, оо. Капелянам і всему Духовенству на нашому терені.

Як кожного року так і останнього ціла провідна верства українського громадянства несла разом з нами тягар відповідальности за освідомлення і виховання сумівської молоді і з власного почину, або на наше звернення спішила нам з моральною, особовою і матеріяльною допомогою. Зокрема це відноситься до репрезентанта українців — Централі СУБ-у, якої Радники, Президія і Ділова Управа на чолі з Головою, п. **проф. Р. Лісовським, д-р С. М. Фостуном** і директором **І. Равлюком** турбувалися проблемами СУМ з готовістю завжди служити чим треба. Наші симпатії за прихильне відношення до сумівських справ і молоді здобули собі українське зорганізоване жіноцтво в ОУЖ: членкині, Управи Гуртків і Централя на чолі з Головою, панею **А. Остап'юк**. Відзначуємо доброчинність для СУМ зі сторони Централі ОбВУ, УВС, Нової Фортуни, Фреґати, Подолії, Редактора «УД» **проф. Р. Борковського**, Відділів СУБ-у із яких домівок і заль користає найбільше юнацтво СУМ, панів: **Терлецького**, **Близинського** й

Ройтера за неодноразовий вияв доброї волі і матеріяльну підтримку.

Статистично СУМ виявляв в 1966 р. дальший, хоч дещо сповільнений зріст членства. Замітним і не легким до пояснення є факт про відносно більший вплив до СУМ старшого членства як молоді.

Згідно з оргаінзаційним реєстром в СУМ маємо:

Старше членство:

Стан з попереднього року	902
Зареєстровано нових	66
Вибуло	8
Стан старшого членства на 1. 1. 67	960

Юнацтво СУМ:

Стан з попереднього року	2004
Зареєстровано нових	136
Вибуло	20
Стан юнацтва на 1. 1. 67 р.	2120
Число осередків СУМ з м. р.	47
Зорганізовано нових	1
Стан осередків на 1. 1. 67 р.	43
Відділів Ю СУМ на 1. 1. 67 р.	41

Старше Юнацтво СУМ

Стерше юнацтво СУМ — це те юнацтво, що має сьогодні 16-18 років, значить, або вже може бути на стані дружинників, або на останньому етапі виховання і вишколу у рядах юнацтва СУМ. Воно пройшло ґрунтовний вишкіл, згідно з виховною програмою Правильнака Юнацтва СУМ. Щодо його знання — немає сумніву, що воно національно усвідомлене більше, як організаційно вироблене. Висновок з цього є такий, що Управи Осередків й виховники СУМ більше, чи може найбільше часу присвячували на заняття з тематикою українознавчих предметів, а зовсім мало на практичну заправу юнацтва до суспільно-організованого життя, яке полягає на розумінні відносин члена до організації, його обов'язків супроти неї та повинностей. Найстарше Юнацтво СУМ замало обізнане із ролею, яку повинно зараз відіграти в межах СУМ, а відтак відігравати в майбутньому в межах української спільноти і поза нею. Тому їх особистий вклад на відповідальних становищах покищо не значний. Лише одиниці з посеред молоді в окремих Осередках СУМ починають замарковувати вступ молодої зміни в різні ділянки життя СУМ.

Як неґатив по стороні нашої найстаршої молоді треба записати брак у неї твердої настанови послуговуватися у власному середовищі українською мовою і безконтрольність в цій справі зі сторони Управ, які знеохочені неодноразовими спробами перестали вести акції і вимагати єдино домінуючого в СУМ становища для рідної мови.

Серед найстаршого юнацтва СУМ більшу активність проявляють юначки, як юнаки. Активність юначок треба вітати і нею радіти, але й одночасно змагати до того, щоб виростити серед юнаків значне число провідних й активних одиниць в кожному Осередку СУМ.

На зовні Юнацтво СУМ, зокрема найстарше віком репре-

зентує себе добре. Воно стало прикрасою і виконавцями програм різних імпрез не тільки сумівських, але й загально українських у розпорядимості Відділів СУБ-у, ОбВУ і ОУЖ і деяких Централь. В той спосіб проходить нормальний процес інтеґрації української сумівської молоді у громадське життя дорослих.

Молодше юнацтво СУМ

Праця з тою катеґорією юнацтва ведеться у нас вдосконаленою формою і випробованими методами. Для нас, на місцях по осередках ця праця не створює трудноцїв. Ми мусимо однак позбуватися односторонности в тематиці занять.

СУМ нашого терену розпоряджає значними кадрами досвідчених виховників, які протягом одної декади працювали безперебійно з юнацтвом СУМ. В більшості, ці виховники вив'язалися добре з своїх завдань і дальша їхня участь у виховній праці по осередках не лише побажана, але й конечна.

У звітовому році нам вдалося зорганізувати деяку кількість виховно-вишкільної літератури, яка надається в більшости до використання в праці з молодшим юнацтвом. На неї складаються зошити вишкільних матеріялів випуску СУМА, а для праці з старшим юнацтвом СУМ — циклостилеві видання: «Дещо із правил доброї поведінки», «Церква і держава», як також витяг із Правильника Дружин.

Самодіяльні гуртки СУМ

Ці гуртки розвиваються добре і роблять замітний поступ кожного року. Найбільше число маємо танцювальних гуртків, музичних, вільноручних вправ і хорових. Однак ми не спромоглися на організування і діяльність найважнішого з них — театральних гуртків.

В декількох осередках СУМ діяльність зводиться до дії одного чи більше самодіяльних гуртків і поза тим не ведеться там жодна інша робота. Правдою є, що гуртки мають велику мобілізуючу силу, завдяки якій молодь горнеться до СУМ.

В минулих роках в багатьох осередках СУМ відбувалися імпрези ініційовані, підготовані й виконані силами юнацтва СУМ. Також налічувалося багато імпрез, концертів та пописів, що їх організували Управи Осередків СУМ з участю юнацтва та їх гуртків. У звітовому році таких імпрез відбулося менше в загальному за рахунок збільшеної участи юнацтва в імпрезах інших місцевих громадських клітин.

Іспити молодшого і старшого юнацтва

У звітовому році відбулися іспити Ю СУМ в слідуючих Осередках:

Гуддерсфільд, Ґльостер, Олдгам, Галіфакс, Ноттінґгам, Лідс, Лій, Манчестер, Тодморден, Рочдейль, Брадфорд, Болтон, Лондон, Аштон, Бері.

Зложили іспити в 1966 р.:

Молодше юнацтво: І. ст. —

170, II. ст. — 128, III. ст. — 127.

Старше юнацтво: I. ст. — 114, II. ст. — 22. Разом 561.

Дотепер здали іспити:

1-ий ступінь молодшого юнацтва 1020, 2-ий ступінь молодшого юнацтва 887, 3-ій ступінь молодшого юнацтва 635, 1-ий ступінь старшого юнацтва 371, 2-ий ступінь старшого юнацтва 42.

У звітовому році приступило до іспитів 134 юнацтва більше, як попереднього року.

Конференція зі старшим функційним юнацтвом СУМ:

22-го травня відбулася на Тарасівці конференція з старшим функційним юнацтвом СУМ, в якій взяло участь 110 молоді, між якою були кандидати на впорядників та впорядники першого і другого ступеня.

Ціллю конференції було: нав'язати ближчий особистий контакт з юнацьким активом СУМ, обмінятися думками та поглядами щодо положення в СУМ на підставі спостережень з минулого, пізнати обосторонні труднощі на тлі діяльности СУМ, провести виміну досвідом на живих прикладах з дійсности нашого організованого життя, розглянути ширше проблематику старшого юнацтва, обговорити її та вкінці заакцептувати ряд актуальних справ.

В дні 21 травня відбувся семінар для кандидатів до іспитів на виховників і впорядників. День пізніше відбулися іспити у висліді яких здали:

На впорядника I-го ступення юнаків — 14, юначок — 23. Разом — 37. На впорядника II-го ступеня юнаків 13, юначок — 20. Разом — 33. На виховника I-го ступеня юнаків — 5.

Старші члени, які здали іспит на: виховника I-го ступеня було 7, на виховника II-го ступеня — 2.

З нагоди 11-ліття на становищі секретаря в ос. СУМ Брадфорд наділено д. А. Мулярського II-им ступенем виховника.

Стан виховників і впорядників на кінець 1966 року:

Виховників III-го ступення — 9, виховників II-го ступеня 52, виховників I-го ступеня 49. Разом 110.

Впорядників II-го ступеня — 91, впорядників I-го ступеня — 115. Разом 206.

СУМ Великої Брітанії в поклоні сл. п. С. Петлюри

В програмі загальних святкувань з приводу 40-ліття смерти сл. п. Симона Петлюри наш СУМ взяв активну участь, долучуючись до загальної сумівської групи. З нашого терену виїхала група юнаків і юначок в числі 29 на чолі з провідником групи д. **М. Гришюком**, виховницями подр. **М. Ткачук** і **М. Гложик** та виховниками дд. **С. Рибаком, П. Цісарським і М. Колесарем.**

Про нашу участь в цих святкуваннях згадувала українська преса.

Літні Виховно-вишкільні табори:

Росте наше юнацтво, перетворюється старше в дорослих лю-

дей, чи за нашою термінологією в Дружинники, а в парі з тим ростуть проблеми, ростуть вимоги юнацтва до нас, ростуть наші вимоги до юнацтва і це все диктує нам проводити зміни в нашій роботі, в наших методах праці, щоб осягнути якнайбільше. Ці осяги ми занотовуємо у всіх площинах нашої праці з юнацтвом, зокрема там, де вже наше старше юнацтво виручає нас в деяких обов'язках, сповнюючи керівні функції в сумівській організаційній системі. Це саме підиктувало нам поробити основні зміни в організації таборів на 1966 рік. Відмінно від попереднього року, коли разом таборувало 650 юнацтва, що себе вповні оправдало, ми рішили цього року перевести два окремі табори, беручи до уваги віковий поділ. У відношенні до табору молодшого юнацтва ми вперше реалізували на практиці намагання включити до праці старше юнацтво СУМ. Функції курінної юначок, чотових, заступників чотових, ройових в обох куренях та помічників членів команди — виконувала молодь — впорядники І-го і ІІ-го ступенів. Хоча в них немає ще багато досвіду, все ж таки вони справлялися зі своєю працею добре, а виконання ними таборових функцій було для них рівночасно школою, яка виявила нам, що в майбутньому обсада таборів буде все більше спочивати в руках молодих виховників і впорядників.

Окремою іновацією в цьогорічному таборі для старшого юнацтва був курс військовознавства, що його сприняло юнацтво з великим ентузіязмом. Керівником курсу був Головний Виховник д-р С. М. Фостун. Цілість поділялася на чоту юначок і чоту юнаків. Всі інструктори були на висоті своїх завдань, а учасники курсу ставились дуже серйозно до своїх обов'язків.

З програми цьогорічного табору для старшого юнацтва варто відмітити однотижневий курс для керівників танцювальних гуртків під мистецьким керівництвом хореографа д. О. Буряка. В курсі, що закінчився іспитом брало участь 37 юначок і 6 юнаків. Склали іспит з відмінною оцінкою й відзначенням старші юначки: Г. Жупанська (Галіфакс), К. Бойко (Ноттінґгам), М. Юрків (Бері). З відмінною оцінкою (без відзначення) здали старші юначки: З. Андрусишин (Манчестер), А. Стадник (Лестер), А. Демчинська (Ковентрі), О. Ястрембська (Болтон), Л. Сидоряк (Лондон). Добрі оцінки одержали старші юначки: А. Тисячна (Ковентрі), А. Ґадьо (Блакбурн), Л. Настюк (Шотляндія), І. Командовська (Рочдейль), О. Федечко (Кіхлей), О. Слобода (Скантгорп), В. Врублевська (Лондон).

Здали іспит з доброю оцінкою та одержали звання керівника танцювального гуртка старші юнаки: І. Бішко (Галіфакс), М. Бучок (Ноттінґгам), та Й. Олійник (Ґльостер).

Особливого значення в таборі

старшого юнацтва мав однотижневий вишкіл-семінар з членами ідеологічних гуртків сумівських Осередків. Керівництво цього вишколу було у руках голови КУ СУМ д. Я. Деременди. Участь в цьому вишколі взяло 23 старшого юнацтва СУМ.

Ціла таборова діяльність найкраще висвітлена в таборових виданнях газетки «Юнацький клич», що вже безперебійно виходять 8-ий рік. Досі вийшло 27 чисел, щонайменше двадцять сторінкового журналу. Цього року вийшли три числа в старшому таборі і три числа в таборі молодших. Газетки багаті змістом і різноманітною тематикою.

Крім найвищих церковних Достойників, визначних політичних і громадських діячів нашого терену, ми мали щастя вітати в таборі гостей з-за кордону, між ними Голову АБН п. Я. Стецька з дружиною Славою, голову ЦК СУМ д. О. Коваля з дружиною Іванкою (цілий тиждень), сенатора Канади п. д-р П. Юзика, голову КУ СУМ Австрії д. П. Головінського (цілий тиждень), члена Пластової Старшини д-ра А. Фіґоля, представника амбасади Вільного Китаю Еріка Чов, члена КУ СУМ США д-ра Є. Куляса.

Чисельний стан в таборах:

Табір ч. 1: юначок — 211, юнаків — 191. Команда — 17, виховників і виховниць 11, господ. персонал — 12, викладачів гостей — 10. Табір ч. 2: юначок — 86, юнаків — 114. Команда 12, впорядників і впорядниць — 20, господ. персонал — 11, викладачів гостей — 5. Разом на двох таборах було 700 осіб, в тому 5 осіб з-закордону.

Керівництво таборами було в такому складі: Комендант обох таборів — д. М. Гринюк, Кошовим І-го табору — д. В. Лесюк, кошовим ІІ-го табору д. Б. Рогач, головний виховник І-го таб. — д. д-р С. Фостун, головний виховник ІІ-го таб. — д. І. Овчарик, відповідальна за табор. пресу — подр. В. Гринюк.

Під час таборів проводиться високовартісна вихсвно-вишкільна праця з юнацтвом. Шкода, що не всі батьки з цим освідомлені, бо інакше і їх діти були б щороку на таборі.

Окружні та Крайовий Здвиг СУМ:

У звітовому році відбулися 4 Окружні Здвиги СУМ: у Велінґборо — для Округи Лондон-Південь, Тарасівці — для Округи Мідлянд, Манчестері — для Округи Лякашір, Гуддерсфільді — для Округи Йоркшір.

Понад 1.300 членів юнацтва, велике число керівних і виховних кадрів та близько 6 тисяч українського громадянства взяли участь у Крайовому Здвизі СУМ, в суботу 9-го липня м. р. в Лестер. Значення і вагу цього здвигу піднесли своєю присутністю вищі достойники обидвох українських Церков — Владика Кир Августин Горняк та Протопресвітер С. Молчанівський, як також поважна кількість українського духовенства.

Перші місця на Крайовому Здвизі в «А» клясі здобули: Манчестер — гурток вільноручних вправ (міш.), Редінґ — гурток вільноручних вправ (жін.), Лондон — ст. юначка О. Андрусишин — декл., Лестер — юначка О. Гуцул — деклямація, Пітерборо — юнак П. Васінько — деклямація, Лестер — драматичний гурток, Болтон — мішаний юнацький хор, Манчестер — хор юначок, Ноттінґгам — музичний гурток, Ковентрі — музично-вокальний квартет, Гуддерсфільд — хор з оркестрою, Брадфорд — «Крилаті» — танц. гурток (мішаний), Ковентрі — танцювальний гурток юначок, Редінґ — дует — танок (мішаний), Скантгорп — танцювальний гурток юнаків.

Перші місця на Крайовому Здвизі в «Б» клясі здобули:

Олдгам — мішаний танцювальний гурток, Ковентрі — танцювальний гурток юначок, Кіхлей — танцювальний гурток юнаків Рочдейль — музичний гурток, Болтон — акробатичний гурток («А» кляса).

Господарі Здвигу, українське громадянство з м. Лестер натрудилося немало для того, щоб під кожним оглядом організаційним і господарчим Здвиг відбувся успішно. За жертву вільним часом і труд та за старанність висловлюємо вдячність громадянам трудівникам й Управі СУМ, на якій спочивала відповідальність за технічний бік справи Крайового Здвигу.

Окружні Здвиги не зовсім дописали останнього року, як під оглядом змісту програми, так і під оглядом фреквенції. Вони були замало розреклямовані і тому число учасників було менше, як попереднього року і ряд гуртків виступало з відомим давним репертуаром, не внісши нічого нового в культурну скарбницю нашої Крайової Спілки. Натомість Крайовий Здвиг відзначився знову поступом відносно мистецької вартість і рівня гуртків, які змагалися завзято за здобуття переходових чаш та почесних грамот.

Здвиг був найчисленнішою досі маніфестацією української молоді і українського громадянства у Великій Британії.

Спортова діяльність СУМ:

Можна було сподіватися, що після минулорічного (1965 р.) старту і святочного та урочистого завершення змагань різних ділянок спорту, цьогорічна спортова активність в СУМ і змагання відбуватимуться в більшому зацікавленні та на цілій ширині спортової ділянки, якою занимається сумівська молодь по англійських школах. На жаль так не сталося, а навіть що гірше, цьогорічна спортова діяльність СУМ обмежилася тільки до футболу та малозамітного показу інших родів під час окружних звигів. Навіть чемпіонат футболу СУМ на 1966 рік відбувся в зменшеній кількості футбольних команд, бо лише 6 взяло участь в початкових змаганнях, що розгравались в час латинських

великодніх свят та під час літніх таборів. Застартували до змагань в чемпіонаті СУМ команди ос. Болтон, Галіфакс, Брадфорд, Ноттінґгам, Ковентрі і Ольгам. У міжчасі ліквідувалася команда ос. Болтон. Перед пів і фінальними змаганнями табеля Чемпіонату виглядала як слідує:

Осер.	ч. ігор	висл.	вор.	точ.
Ноттінґгам	5	5:-	28: 8	10
Галіфакс	5	4:1	13:12	8
Ковентрі	5	3:2	20:12	6
Олдгам	5	2:3	10:16	4
Брадфорд	5	1:3	7:15	2
Болтон	5	-:5	1:21	0

В дні 13 листопада відбулися півфінальні та фінальні змагання команд в Чемпіонаті СУМ. Змаганнями суддіював д. П. Балюк.

Вислід півфінальних змагань: Олдгам — Ноттінґгам 0:4, Ковентрі — Брадфорд 2:2.

Вислід фінальних змагань: Ноттінґгам — Ковентрі 1:9.

Команда Ковентрі увійшла до фіналу не завдяки різниці у відношенні воріт, а льосом киненої монети.

Першуном футболу СУМ на 1966 р. осталась знов заслужено команда ос. Ноттінґгам, при якій задержалась переходова чаша КУ.

Футболісти обидвох команд, що змагалися у фіналі одержали пропам'ятні медалі КУ СУМ фундації панства Терлецьких з Кардіф.

Відділ Преси КУ СУМ:

Орган КУ СУМ «Голос Молоді» появлявся систематично щомісяця у тижневику «Українська Думка» завдяки стараням і пильній увазі та праці довголітнього редактора, подруги Віри Гринюк. У звітовому році появилося 12 чисел «Голос Молоді» з різнороднім матеріялом: національно-виховним ілюстративно-хронікальним, в якому задокументовано найголовнішу діяльність КУ СУМ та її Осередків і розваговим. Проте і в дальшому співпраця юнацтва у виданні їхньої газетки має дуже багато до побажання, бо дописувачів з рядів юнацтва є незначне число. На підставі досвіду редакції таборових видань «Юнацького Клича» сміємо твердити, що наше юнацтво може добре і гарно писати.

Видавнича діяльність КУ СУМ збагатилася випуском серії кольорових карток з 8-ма видами оселі СУМ.

Крім того видано друком афіші для реклами здвигу, як також запрошення на здвиг, на Крайовий З'їзд, картки зі святочними побажаннями.

Оселя Тарасівка:

Хоча в звітовій каденції увага Крайової Управи була звернена в основному на організаційну і виховно-вишкільну роботу з юнацтвом, все ж таки в дальшій розбудові і удосконаленню Тарасівки присвячено дещо уваги.

Важливим осягом в тому відношенні це збільшення терену оселі на 1 акр землі від сторони головного в'їзду до Тарасівки.

Кореспонденти сумівської і загальної преси на XVI-му З'їзді

Щоби хоча частинно відмінити розбудову і удосконалення нашої оселі треба згадати про такі переведені праці:

1. Побудова огорожі довкруги басейну.

2. Перебудова мурованих розвалин недалеко таборової кухні з пристосуванням їх для магазинів.

3. Побудова 3-ох бараків.

4. Побудова каплички для таборів на збірковій площі.

5. Вирівнання і засів площ довкруги спортового грища.

6. Викінчення кухні і хаток для відпустковців, а зокрема допровадження електричного світла до них.

7. Закінчення побудови твердої дороги від головного будинку до площі табору.

8. Покладення асфальту перед кухнею для відпустковців.

На найближчий час залишаються до реалізації такі праці, затверджені урядовими чинниками:

1. Побудова церковці.

2. Побудова в'їзду до оселі, завдяки закупленого ґрунту.

3. Побудова каналізації згідно приписами вимог.

У звітовому році, хоча дещо спізнено, відкрито відпочинкові

приміщення для відпустковців. Радіємо тим, що 80 наших людей, разом з дітьми, скористало з відпустки в Тарасівці і в загальному були вдоволені.

За нами вже цілий рік безперебійного існування Української Товариської Господи «Веселка». Це підприємство виказалося приходовим і дає запоруку доброго просперування. У звітовому році до каси КУ СУМ вплинуло понад 1.000 ф. з торгу і машин.

Зокрема наша Господа втішається популярністю серед місцевих англійців, яких членство стало збільшуватися.

Першуни СУМ Великої Британії на 1967 рік

На підставі документації з канцелярії КУ СУМ та на базі спостережень за діяльність Осередків СУМ в 1966 р. Крайова Управа СУМ проголосила першунами СУМ у Великій Британії:

І-ше місце ос. ГАЛІФАКС — Прапороносний Осередок КУ. ІІ-го місце ос. Тодморден, ІІІ-те місце ос. Лестер.

Переходовий прапор КУ СУМ зберігатиме цілий 1967 р. ос. Галіфакс.

Заключення

В цьому обширному звіті ми не вмістили всього, що відбувалося іменем СУМ на нашому терені. Немає фізичної можливості, щоби цілість кипучого життя зібрати на один звіт, а таким кипучим життям проявлявся майже кожний у наших рядах; від 8 літнього юнака до

Сумівська оселя «Тарасівка» в Англії: вид на головний будинок, що стоїть над берегом каналу

сеньйора СУМ, індивідуальною дією, в роях, у відділах і гуртках, в осередках і округах та вкінці й зусиллям Крайової Управи.

Переглядаючи власні здобутки ми мимоволі стараємось зробити цілісні підсумки з досягнень української молоді в діяспорі і в рідному краю і тоді наш звіт набирає глибокого, ще глибшого сенсу і значення, як поважна інвестиція української молоді у Великій Британії у завтрішню Україну: молоду, вільну, сильну і незалежну. Ми щасливі тим, що в променях перспектив творимо проворну і дієву силу у визвольному процесі, якого авангардом є патріотична молодь в краю типу Симоненка, молодь колгоспів і заводів, молодь середніх шкіл та університетів, що з динамічною наснагою і силою змагається проти окупанта за правду України, що двигає та здійснює невмірущі ідеї нашої нації.

Віримо у наші власні сили і здібності гідно виконати діло! Змагаймо вперто, щоб молодь наша йшла нестримно шляхами наших ідей до зоряної мети, бо тільки тоді, вона буде щасливою у житті, коли змагатиме за осягнення ідеалу, що його узмістовує сумівський клич «БОГ І БАТЬКІВЩИНА».

Секретаріят КУ СУМ:

Я. Деременда — голова
М. Гринюк — заст. голови
Б. Марченко — секретар.

Провідний актив в СУМ-і

(Закінчення зі стор. 33)

нераз невдач у намаганні направити стан, перестали вести акції і шукати нових заходів. Невдачі не сміють нас розчаровувати, деактивізувати в цьому відношенні, бо стан буде погіршуватися. Цю проблему треба розв'язувати не акціями, але щоденною заохотою і контролею, як також усвідомлюванням молоді, що культурною українською людиною вона буде лише тоді, якщо безперервно буде читати українську книжку, українське друковане слово.

Найстарше сумівське юнацтво — це дорослі особи. Забудьмо назавжди, що вони були дітьми і трактуймо їх нарівні з нами, поважно і по дружньому. Правда, праця з тою категорією молоді вимагає не тільки іншого підходу, але також нових форм і методів, що треба якнайскоріше впровадити в систему нашої роботи на підставі вказівок правильника Дружин СУМ.

Якщо йдеться про нашу найстаршу молодь, то вона тепер вимагає найбільшої уваги і такту, як така, що знаходиться в стадії завершування формуван-

ня її характеру і духовости взагалі. Її не вільно зражувати невластивим підходом чи зверненням, ані злим прикладом. На дорадників для неї треба багато нових авторитетних людей, треба змобілізувати всі найкращі сили, якими наш терен диспонує, зокрема вчителів і людей з вищою освітою, бо такі будуть авторитетами та зможуть дати відповіді на цілий ряд питань молоді, що знаходиться у віку життєвих шукань і пізнання правди.

Молодь — це наше майбутнє. Пропадуть всі наші матеріяльні і деякі культурні здобутки, якщо наша молодь буде розпливатися у морю чужого народу. Прийшов час і є потреба, щоб всі зусилля української організованої спільноти присвятити справі молоді, щоб сприяти виховним процесам і створити їй догідні умови також для розваги. Треба уможливлювати і радіти з того, що наша молодь збирається на поважні заняття і для розваги до власної української домівки, до відкритої залі, яка, якщо побрудиться — дасться відмалювати, а не розважає себе по чужих клюбах, каварнях, чи в інших розвагових місцях останньої кляси, бо стратимо молодь, оголимо їх духовість із українських первнів, а батьки стратять власних дітей.

На прикладі данської молоді, що заснувала Організацію Демократичної Єдности, щоб допомогти нам у визвольній боротьбі, треба виразно та з притиском сказати нашій молоді, що коли боротьба і героїзм українського народу імпонують і мобілізують до співдії молодь чужих народів, то наша молодь мусить все це відчути виразніше, мусить розуміти це краще і здобуватися на сміливі пориви і дію, бо це справа в першу чергу української молоді. Це її право і честь і обов'язок бути у фронтовій лінії змагань, вести, а не бути веденою, керувати, а не бути керованою чужими, у змаганні і боротьбі, а не в запіллю чи безділі.

Нашій молоді треба в серцях запалити на вічно не більшу віру, як має представник Данії, висловлюючись, що «немає причин сумніватися, що внедовзі наступить день, коли ми станемо свідками воскресіння мученицької української нації і Київської Руси, які повернуть до своєї величі. Це буде день небувалої в історії радости, який означатиме перемогу духа над силами матеріялізму. Ця віра перетворить молодь у живий і діючий авангард».

Немає причини для безнадії чи зневіри, на спадок сил і духа тепер, коли широко Україною лунають «нові думки», йде могутньою хвилею відродження. Чи маємо на це докази? Їх багато, а серед них найбільш промовистий один. Ви читали доповідь І. Дзюби! Напевно прочитали її, що присвячена 30-літтю з дня народження Василя Симоненка, яку він виголосив два роки тому, 10-го січня 1965 року в Києві, в Республі-

канському будинку літераторів. Там в кожному розділі, нова свіжа думка, відважний голос молодої України, який повчає сучасників мати національну гідність, картає земляків на службі ворогові, кидає у вічі визов Москві, підкресливши її підступність і злочинність.

Даймо слово тепер молодій українській людині, яка вихована в системі московського комунізму, але не вплинула на неї, на підтвердження вітрів отої зміни, що пролітають над Україною.

І. Дзюба говорив тоді до учасників-літераторів і представників уряду т. зв. Радянської України:

«Можна передбачити, що будуть зроблені спроби відірвати В. Симоненка від усього процесу творення нових цінностей, що впродовж **кількох років** відбувається в молодій українській літературі і протиставити його решті молодих поетів, щоб побивати їх ним. **Аджеж це в наших традиціях: померлими бити живих. Хіба ті, хто цькував Довженка за життя, після його смерти не стали використовувати його ім'я для боротьби проти всякого чесного слова, хіба не пробували його авторитетом захищати «авторитет лакувальництва?**

Ні, не відірвати творчість Симоненка Василя від **живого і радісного** процесу творення української літератури.

Коли людина говорить на повний голос — голос її міцніє. А коли привчає себе говорити навпівпошепки — цей шепіт стає «її нормальним» голосом. В. Симоненко мужньо говорив правду і правда його сама робила все більшим і більшим... Сьогодні і він стояв вище, ніж учора, а завтра ставав вищим, як сьогодні. Оця дорогоцінна здатність постійного умудрення, зростання, самодосконалення, оця жадоба знань, жорстока дисципліна, самонавчання, це один з добрих уроків В. Симоненка усім нам.»

Ніяка таємниця, що В. Симоненко — перш за все поет національної ідеї. Всякий, хто прочитає його книжку, побачить, що саме ця ідея складає домінанту його поезії.

Симоненко належав до числа тих, хто гостро відчував зв'язок національної ідеї з усіма загальнолюдськими цінностями, з поняттям людської гідности, чести, совісти, з поняттям особистої та соціяльної етики і справедливости. Власне саме ці поняття гідности, совісти й справедливости й **привели його до національної ідеї, нового усвідомлення України.**

В творчості В. Симоненка відбилося становлене серед української молоді нового самопочуття, де крізь нашарування минулої доби цупко проростає вічна зелень і юнь **людської** гідности, **людської** розкутости і незалежности, **незборимости** і невичерпного людського духа, **«що тіло рве до бою!», що кличе стояти за свій** народ і в цьому покладати змисл свого життя.

Без паралєлі в творчості його учасників, як гордо, як могутньо, як промовисто звучуть такі рядки Симоненка: «Хай мовчать Америки й Росії, коли я з тобою говорю».

Або і другі:

Народ мій є! Народ мій вічно [буде!
Ніхто не перекреслить мій на- [род!
Пощезнуть всі перевертні й [приблуди
І орди завойовників-заброд!..
Народ мій є! В його гарячих [жилах
Козацька кров пульсує і гуде...

Незвичні ці слова для начальства, незвичні і для полохливих патріотів — підкреслив виразно у своєму виступі Дзюба.

Надзвичайні ці слова Симоненка і надзвичайний виступ Дзюби, з яких розмальовується у наших думках і уяві образ непокірної волеспрагненої в боротьбі України, а в її народі не лише пульсує козацька кров — вона гуде... Це вже революційний настрій, що наближує до зриву.

Ярослав Деременда

Гурток Ю СУМ-у зі Звартберґу (Бельгія) виступає із інсценізацією на Шевченківському святі у Льєжі 9. 4. 1967. Гуртком проводять Лавриненко Віра та Козицька Оля

Дещо про табір та його молодь

Звичайно, про табір та таборові враження пишуть старші, батьки чи відвідувачі, чи навіть самі організатори табору, виходячи з точки власного бачення, дивлячись крізь призму своїх почувань та ідей.

Молоді учасники табору не завжди відважуються писати про своє таборування до нашої преси, та не лише про таборування, а й думки й погляди, які насуваються їм у зв'язку із тим коротким, одначе, важливим для їхнього способу думання, часом.

Настрої, критика, навіть сам опис табору, вільно передані юнацтвом у коломийках, які підготовляють до таборових ватр.

Опис табору на острові Гайдмарш (Австралія), серед чудового, запашного лісу, із свіжим, холодним повітрям, знайшов місце в коломийці юначок:

Сонце гріє, вітер віє,
Сосни нагинає,
У таборі молодь наша
Сумівська гуляє.

Розложили свої шатра,
Гарно повбирали
Ще й доріжки по таборі
Піском посипали.

Ці доріжки мали всі свої назви — головну вулицю прозвано Івана Франка, тому що табір був присвячений Франкові, під гаслом «Ум гостри, насталюй волю».

Як називались інші «вулиці», згадують юнаки в своєму куплеті:

Того року лиш свлтці
Шатра розложили
З того боку є «Святі»
З другого «Ангели».

Про таборову Булаву таке склалося в них враження:

А команда таборова
Молода і жвава
Командантом для табору
Микиту придбала. (Іриней).

Про кухню та харч і повну свідомість великої посвяти деяких матерей складено таку пісню:

Тим паням, що працювали
Подяку складаю,
Многі літа Вам бажаю
Із Новим тим роком,
Щоб здорові і багаті
Жили Ви нівроку.

Сприймання перестороги чи кари за порушення таборових законів трактується з гумором, як самозрозумілу річ:

Комендант нас полапав
Хоч ми не грішили
Карний звіт був би не дав
Якби попросили.

І вкінці новорічне бажання юначок із ноткою поваги:

Всім друзям із Новим Роком
Щиро бажаєм
Свою працю продовжати
В СУМ-і працювати.

Одним із таборових зайнять було виготовлення завдання на

тему: «Що знаю про Україну». Тут знову цікаво проявляється духовий стан нашої молоді, патріотизм, який ми часто заперечуємо юнацтву, народженому на чужині.

Незвичайно гарно й точно опрацьоване завдання Марійки Ґорґули сповнює гордістю та наповнює теплотою, що вся наша праця не даремна:

«...Наша мова багата в слова, звучна та мила для вуха.

...Найгірший ворог України — большевики, хочуть відібрати все наше майно, знищити мову і українців, але доки будуть жити українці, доти й Україна буде жити.

...В Австралії ми мусимо продовжувати роботу, яку наші батьки мають в гадці, щоб вибороти Україну вільною».

М. Ґорґула

«...Україну зробили таку, як вона є, славні люди, як князі, гетьмани, поети, письменники, та політичні герої. Це були люди, що встали в обороні України, в оборону її слова... зате були заслані у в'язниці. Москалі це робили колись і ще тепер роблять.

Я ще ніколи не бачила України і може ніколи не побачу, але я знаю, що мушу тут на еміґрації боротись за нашу державу.

...Коли я вступила до СУМ-у я взяла собі за ціль ліпше пізнати і любити Україну».

Таня Волинець

«...Ярослав Мудрий виписав збірник прав «Руська Правда». Цей кодекс вийшов скоріше англійської «Маґна Карта» — був одним з перших в Европі.

...Від цего часу (Переяс. угода) Росія зачала відноситися до України, якби вона була частиною Росії, кажучи, що Україна добровільно злучилася з

Степан Гирич

«...Україна є дуже стара країна. В Україні люди жили дуже скорше як в Австралії.

«...Як я би міг, я би хотів їхати до України».

Іван Лащук

«...Большевики взяли Україну в свої руки і не дають волі для України».

Роман Дяків

«...Мої родичі так багато мені про Україну сказали, що я хочу поїхати в Україну».

Уляна Ожелівська

«...Українська історія є довга і чесна... Україна має багато героїв, як Бандера наприклад... Україна має багато підземних багатств, багату чорну землю і дуже багато звичаїв... Україна є тепер під московським ярмом, але наша любов і знання для тої країни відкриває нам очі, що ставалося і ще станеться на тій землі.

СУМ, школа і батьки пробують нас усе учити про Україну і через це ми (молодь) у вільнім світі пробуємо тримати звичаї українські, бо у кожнім разі ми вічно думаємо вернути на Рідну Землю» (без змін).

Наталка Іванів

«...Україна є моя Батьківщина».

Марія Бобик

«...Про Україну я вчула від родичів, в українській школі, в СУМ.

...У будучому я буду пробувати вчитися про Україну, щоб я могла любити і пізнавати її».

Анна Кміть

«...Я маю знайомих в Україні і тут в Австралії і доки є українці, то Україна живе і буде жити». **Оксана Захаряк**

«...Україна мас дуже довгу історію аж від часу перед Христом.

...В 1713 році москалі змінили назву Москва на Росію і від того часу вони все вживають нашу історію». (без змін)

Роман Новосільський

«...Москалі нищать усе, що українське і український нарід дуже терпить під їхньою владою. Тому ми тут на еміґрації стараємося себе зорганізувати разом, щоби Україна була вільна. Тому тут є СУМ і Пласт, Українська Школа та багато інших організацій.

...Діти ходять вчитися про Україну, щоб вони колись могли перебрати роботу визволення України від наших батьків» (без змін). **Ігор Млиновський**

«...Україна є дуже багата в мінерали, збіжжя, має промисловість, але СССР забирає багато і через те українські люди є дуже бідні». **Євген Дяків**

«...Україна нині не є вільна і завжди славна».

Олег Недошитко

«...Україна не є тільки земля, а люди, всі українці, які мають любов до тої землі. Козаки були найсправедливіші українці.

Ці українці, що є в некомуністичних країнах вчаться правду про Україну, а не російську пропаґанду.

СУМ і Пласт вчать ту правду про Україну. Я є гордий бути в Спілці Української Молоді». **Тарас Кірик**

«... дуже багато письменників, яких ми не забуваємо і є дуже важним знати про них».

Оля Міська

«...Всі українці мають вірити в Бога... Україна має багато газет, але як їх читати в аделаїдській бібліотеці, то видно, що газета писана під російським вливом».

Марійка Омельчук

(Всі фраґменти завдань з дуже малими граматичними та мовними поправками).

Коментарі, мабуть, будуть зайві. Погляд, що наперед треба виховати батьків, а тоді й діти будуть виховані, — підтверджується.

Якщо до того додати, що в таборі СУМ, «Беркут» — Гайдмарш, старші юнаки і юначки, дружинники та молоді виховники 1-го ступеня з енерґією і повагою перебрали багато обов'язків, сміло можна сказати, що Осередок СУМ в Аделаїді має нову зміну.

Батькам і прихильникам, які без огляду на кошти, працю й невигоди, придбали цю чудову площу, збудували потрібні будинки за таборовим звичаєм: «браво-бравіссімо»!

Ірина Новаківська

(«Вільна Думка» ч. 5/848)

З таборової творчости

Таборова пісня-коломийка сумівського табору «Беркут» на острові Гайдмарш біля Аделаїди, Південна Австралія. (23. 12. 1966 до 2. 1. 1967)

А на острові Гайдмарші
Сталася новина,
Там сумівська славна молодь
Площу закупила.

Прочистила дику пущу
Для СУМ-у табору,
Та у згідній спільній праці
Зробили все впору.

Поробили доріженьки,
Кухню збудували
Та сумежну дику площу
Гарно вирівняли.

На горбочку збудували
Церковцю пригожу,
Щоби було де зібратись
Нам на Службу Божу.

І стежечки обложили
Біленьким камінням,
Та всі шатра прикрасили
Гарно із умінням.

Це робили білі ручки,
Та ще й з пухирями,
Бо дівчатка до табору
Прибули від мами.

Хоч ті ручки молоденькі
Ввесь день працювали,
Та ще вечором до ватри
Дровець докладали.

Та весела рідна пісня
Всіх нас оживила,
Коли радісно все молодь
При вогні співала.

Зашуміли води рвучі
В нашій річці Марі,
А високі сосни гнучі
Їм допомагали.

Ось свобідні пташенята
З гори приглядались,
Та сумівству із верхів'я
Пісню посилали.

І не зчулись, як минули
Дні таборування,
Ми на збірці заспівали
Пісню на прощання.

Прощавайте пташки милі,
Маленькі співучі,
І ви сосни і ви води
У Марі текучі.

А за рік будемо знову
Тут таборувати,
Та радісно і щасливо
З вами проживати.

Подав **Сумкор**

Дбайте, щоб кожний юнак і юначка передплачували і поширювали
«КРИЛАТІ»
журнал Спілки Української Молоді

Микола Лисенко

(Життя і творчість)

У 1967 році минає 125 років з дня народження і 55 років з дня смерти найбільшого українського композитора, основоположника українського національного стилю в українській музиці — Миколи Лисенка.

Народився Микола Лисенко в селі Гриньки на Полтавщині 10. березня 1842 року. Батько Лисенка, Віталій походив із старого козацького роду, прадіди якого воювали ще під знаменами Хмельницького.

Вже змалку Лисенко виявляв велике замилування до музики. Маючи 9 років, він пише перший свій твір «Польку».

Під час університетських студій у Києві Лисенко продовжував музичні студії у професорів Вольнера, Дмитрієва і Вільчика. Тоді він познайомився з творами найвидатніших західньо-европейських композиторів, як Бах, Бетовен, Шопен та інші, і став блискучим їх інтерпретатором. Після закінчення університетських студій був мировим посередником у Таращанському повіті. Та на цій посаді довго не залишився. Музичне покликання і національна свідомість не дали йому спокійно сидіти на посаді царського чиновника, духово нужденного споживача хліба. Лисенко кинув цю посаду і поїхав до Ляйпціґу, на музичні студії у славній на всю Европу Музичній Консерваторії.

Після двох років, тобто в році 1869, закінчив цю консерваторію і повернувся в Київ, де став учителем музики у різних музичних школах, а також давав приватні лекції. У вільний від цих зайнять час збирав і записував українські народні пісні, писав власні твори, переважно на слова Тараса Шевченка, пробував писати оперету «Різдвяна Ніч», яку пізніше переробив на оперу. І саме тоді, коли Лисенко почав писати так звану театральну музику, сценічні твори, які вимагають оркестрового оформлення і підґрунтя, він відчував, що йому не вистачає уміння володіти оркестрівкою. Щоб доповнити ці браки, Лисенко поїхав до Петербурґу, тодішню столицю російської імперії і вписався на курси окрестрування у місцевій музичній консерваторії. Ці курси вів тоді великий знавець цієї ділянки — Римський Корсаков.

У час студій Лисенко зорганізував хор, який захоплював українськими піснями різнонаціональну публіку цього міста. Були це роки 1874-76.

Після закінчення музичних студій Лисенко повернувся на Україну і вже напостійно поселився в Києві. Десь у 70-их роках, як згадує його син Остап, Микола Лисенко одружується з Ольгою Липською, що також була доброю піяністкою, свідомою українською патріоткою, яка походила з українського аристократичного середовища. Дім Лисенка в Києві став осередком не тільки мис-

тецького, але й громадського життя тодішньої України. Лисенко заснував свій хор, з яким об'їхав всю Україну, десь у 1901 році. Цей хор і виступи з ним Лисенка по всій Україні зробили його найпопулярнішою постаттю серед українського народу. Великих прикростей зазнав Лисенко з боку царської поліції, а в 1907 році був навіть арештований. Лисенко був ініціятором, організатором і невтомним виконавцем святкувань Шевченка, які після смерти поета перетворилися у всенародні здвиги, національні маніфестації не тільки в Києві, але по всій Україні. Великою подією не тільки в житті Лисенка, але й цілої України, був ювілей 35-літньої громадської і мистецької діяльности Лисенка. Святкування цього ювілею відбулося дуже велично на всіх українських землях, під різними тоді окупаціями, і мали всенародній національний характер.

Було це в 1903 році. Лисенка вітали всюди з таким ентузіязмом і пошаною, яку засвідчують народи тільки своїм визволителям, національним героям, переможним полководцям. Найвеличніше святкували українці цей ювілей Лисенка у Києві, Львові, Чернівцях і Харкові.

Під час святкувань ювілею Лисенка, головно в Києві, було зібрано певну суму грошей, яку і передано ювілятові з наміром, щоб він купив собі власну хату (Лисенки жили у винайманому мешканні) в Києві або біля нього. Лисенкові, як учителеві музики і громадському діячеві, що всі гроші витрачав на громадські справи, як от організацію поїздок хору тощо, не переливалось від достатків, хоч і походив він з багатого роду. Та Лисенко не спішився купувати власну хату. Він заснував за ці гроші першу українську музичну школу в Києві (і всій Україні), яка стає осередком культурного і музичного життя на всю Україну. З цієї школи вийшли майже найвидатніші українські композитори, мистці музики, артисти і діячі української культури. Ця школа й досьогодні славиться на всю Україну. Так само і у Львові, після ювілею Лисенка, був заснований Вищий Музичний Інститут ім. Лисенка, з якого також вийшло багато видатних українських мистців-музиків, дириґентів та композиторів. Ця школа була мрією всього життя Миколи Лисенка, що побував у Ляйпціґу в Петербурзі та переконався, що без власної рідної національної музичної школи неможливим є творити власну національну культуру.

Лисенко писав у різних формах, різних ділянках музичного мистецтва, як: камерна (вокальні та інструментальні твори на обмежену кількість виконавців), симфонічна та оперова (театральна) музика, але в жадній ділянці не визначав себе так чітко стилістично, як саме в творах на слова Шевченка.

Лисенко написав 84 твори на слова Шевченка. Це переважно неперевершені досі сольоспіви, дуети, квартети, кантати і великі хорові твори. В цих творах Лисенко найбільше ориґінальний, най-

більш самостійний, незалежний ні від якого чужого стилю. Таке визволення композитора від чужих впливів — найцінніше досягнення кожного мистця-творця.

Микола Лисенко помер на удар серця 24. жовтня 1912 року в Києві, де і був похований. Похорони Лисенка відбулися при багатотисячному здвизі народу, який 51 років перед тим відпровадив на вічний спочинок найбільшого свого Кобзаря, а тепер прощав свого найбільшого Бояна.

В особі Лисенка ми маємо першого українського композитора великого маштабу, озброєного всіма засобами професійного музики. Та найбільша заслуга Лисенка в тому, що всю свою багатогранну й високоякісну творчість він побудував на суто українських основах, на народній творчості, яку вивів на вершини справжнього, оригінального, неповторного мистецтва. З появою Лисенка та його творчости українське музичне мистецтво набуло розмаху, пішло своїм самостійним шляхом. І тому Лисенка цілком виправдано вважається основоположником українського професійного музичного мистецтва.

ПОЯСНЕННЯ ДОКУМЕНТІВ ЗІ СТОРІНОК 26-27

В умовах еміграційного життя тяжко знайти оригінальні пам'ятки, що мають документальне значення для історії України. На Батьківщині ворог їх нищить, як це сталося останньо з бібліотекою Академії Наук у Києві. Нам пощастило, все ж таки, знайти, завдяки д-рові П. Кашинському один з цінних документів про відкриття університету в Києві. Є це програма того святочного акту, виготовлена «Художньо-ремісничою школою друкарських справ» у Києві. Вона має форму складеного великого аркуша, видрукувана на доброму папері мистецького друку. На першій сторінці вміщено під написом «Програм» ґравюру; на третій текст: «Програм урочистого відкриття державного українського університету 6-го жовтня, в 11-ій год. ранку, 1918 року в Києві.

I. Молебень; II. Урочистеє відкриття Університету: 1. Читання жалованої грамоти ясновельможного Пана Гетьмана; 2. Відповідь на грамоту п. Ректора; III. Прилюдне засідання Ради Професорів: 1. Привітання, 2. Академична промова проф. Ф. Сушицького, 3. Академична промова проф. І. Огієнка.

Після відкриття гостей запрошують на чай.

Сумівське весілля

В той день, коли українці за традиційним календарем 7-го січня 1967 р., під гомін різдвяних дзвонів хвалу співали Спасителю-Христові, українських громадян з Окслей-Джілонґ (Австралія) порадувала ще і подія побутового характеру: у стіп Божого престола обвінчались зразкові сумівці — Анна Панасюк і Франко Веприк.

Бувати на весіллях — приємність велика. А от, коли доведеться побути на весіллю пройнятім невмирущим українським ритуальним патосом, так духом глибшаєш і гордістю душа сповняється за рідний народ, що створив таку емоційно-потенціяльну культуру, і сльози підступають . . .

За умілою та справною орудою дд. старостів Л. Томина і Р. Думи весілля наших дорогих сумівців заслуговує на особливі відзначення. Треба підкреслити факт, що з неоправданих причин весілля наших українських молодят дедалі, то набирають австралійського характеру, позбавлені пречудового нашого весільного обряду. Тому весілля Анни Панасюк і Франка Веприк було небуденним.

Анну і Франка вінчав о. Р. Рожик, Франків кузин, в новозбудованій укр. кат. церкві Пресв. Покрови в Джілонґу (Вікторія).

Весільне прийняття, уприємнене нашою прекрасною народною традицією, відбулось в «Домі Сумівця» з участю веселих гостей, яких прибуло понад 200.

Батьки Анни, панство Панасюк, — люди великих громадських почувань, щирі та чесні. В наслідок воєнної хуртовини опинились поза межами Батьківщини: в Німеччині, а 1950 року в Австралії.

В 1954 р. п. Панасюк заснував першу українську школу в Квінсленді (Окслей), а згодом й осередок СУМ, українську Громаду та АБН. Ці установи він з евентуальними передишками, по сьогодні, очолює. Гордяться і пишаються українці Брізбену гарною церковцею. І до цього богоугодного діла приклав своїх трудових рук п. Панасюк. Коротко кажучи, п. Панасюк — передовий діяч на всіх відтинках громадської та релігійної діяльності.

Також пані Панасюк поруч своїх материнських обов'язків неухильно приймає активну участь у громадському житті.

Панство Веприк — трудолюбиві, чесні люди. Самі ж (слушніше покійні діди Франка) прибули на еміґрацію ще року 1900-го. Зрос-

ли та прожили 52 роки в Юґославії, але ніколи і ні в чім не відставали від свого рідного, українського. Щобільше, вони спромоглись виховати своїх дітей на добрих українців, що є прямо подивугідним, коли врахувати обставини, за яких їм доводилось жити.

Анна народилась в Німеччині і незадовго до виїзду в Австралію. У п'ять років поступила в державну та рідну українську школу. У неї благородні аспірації: вона мріє стати вчителькою, українською вчителькою! То ж докладає наполегливих зусиль і блискуче здає екзамени з двохрічного курсу українознавства. І зараз молода учителька, Анна, навчає своїх молодших братів і сестер по крові чарівного рідного українського слова. На осьмому році життерадісна Ганя вписується в члени юнацтва СУМ-у. Щорічно буває в сумівських таборах. Пильність і зразкова поведінка Гані звертає увагу виховників. Таким чином Ганя стає ланковою, впорядницею і остаточно в ювілейному таборі в Мельборні одержує звання виховниці. Як виховниця, Анна організує та приймає активну участь в концертах: виступає з співами, деклямаціями, народними танками, пише і читає реферати. Словом, Анна є душею культурно-громадського життя в Окслей. Анна працює секретаркою в Квінсленд університеті.

Франко народню школу покінчив в Юґославії, а середню освіту і друкарське чотирічне навчання — у Франції та в Бельгії. Ще в студентські роки Франко був кількакратно виховником на вакаційних оселях для української дітвори у Франції та в Люксембурґу. В 1962 р. прибув до своїх батьків в Австралію. Негайно ж включається у вир сумівського життя. Сумлінно і віддано працею Франко здобуває довір'я і пошану у загалу. Його обирають в члени Управи О. СУМ ім. гетьмана І. Мазепи в Мельборні. Щороку член команди сумівського табору, а двічі — комендант. Три роки під ряд очолює управу О. СУМ ім. Ст. Бандери в Джілонґу і рівночасно член управи української Громади та вчитель в рідній школі . . .

І ось настав той незабутний щасливий для Анни і Франка день, коли мрії, що на зустрічах при спалахах таборових ватр одбились спалахом святої любови у їхніх серцях — здійснилося!

Дай Вам, Боже, в гаразді діждатися ще одного щасливого дня, того дня, коли Ваші нащадки стануть перед Вами на коліна і, цілуючи Ваші натруджені батьківські руки, цілуючи святу хлібину та образи святі, проситимуть Вашого благословення так, як це Ви просили у своїх батьків, а батьки в батьків . . . А, може, це буде в Україні?

П. С.: Весільні гості склали з цієї радісної нагоди щедрі пожертви на пресовий фонд «Авангарду» і «Крилатих» у сумі 24.20 долярів.

Осип Рожик

«Українці в Австралії»

У 1966 р. вийшла в Австралії (Мельборн), накладом Союзу Українських Організацій Австралії об'ємиста книга — «Українці в Австралії». В ній подано не тільки історію прибуття і дотеперішнього життя українців в Австралії, але також багато інформаційного та статистичного матеріялу про українські церкви, школи, товариства, пресу, господарські установи, політичне життя, українське мистецтво тощо. Книга написана здебільшого розповідним стилем і читається легко. При тому вона дає багато знання про п'ятий континент та наших земляків-піонерів. Ось уривок з однієї статті видрукованої в тій цінній книзі:

Великій частині української еміґрації судилося переселитись на постійне життя до Австралії. Українці перших транспортів їхали в невідоме. Ніхто в Европі не мав якогось ясного образу цієї країни. Брак літератури про Австралію, мале зацікавлення тією країною в Европі, далека віддаль і т. п., не давали можливости витворити собі ясного уявлення про цей край.

Хоч незнання нової країни нашого поселення витворило острах перед невідомим, то однак він ніколи не переміг почувань, створених жорстокими переживаннями останньої війни.

Вже на кораблі еміґранти почали гуртуватися за національністю. В своїх гуртках вони дискутували, радились, обмінювались інформаціями про Австралію. Більше було добрих інформацій, хоч часом попадались і критичні завваження. Злих інформацій ніхто не хотів собі засвоювати, проте вони всупереч волі залягали скрито і глибоко в душі. Кожен боронився перед тими думками і кожен хотів собі виробити додатну опінію про цю країну, образ інколи виідеалізований, бо це ж мала бути його нова Батьківщина.

Про прибутті до австралійських портів усі еміґранти від'їздили до поселенчих таборів. Їдучи поїздом з порту до таборів, перший раз вони побачили природу Австралії. Де-не-де річки, зарослі кущами і всяким зіллям, позатим дерева, горбки, — краєвид монотонний, нецікавий, Залізничні станції маленькі, дерев'яні, примітивні. Поїзд приходив і відходив зі станції непомітно. Поза станцією декілька дерев'яних будинків, а перед ними широка вулиця, по якій мчаться модерні авта. Залізничні мости зроблені переважно з дерева, а по них проходять вибагливі поїзди з добірними пасажирами. Перше враження: край великих контрастів. Люди своїм захованням — зовсім інші від европейців: спокійні, флеґматичні, не знають поспіху, говорять тихо, без піднесеного тону в розмові.

По приїзді до еміґраційних таборів враження не міняється. Бляшані бараки, розкинені непляново, посередині адміністраційний

будинок, кіно, склеп чи кантина, шпиталь, уряд праці, пошта, кухня, магазин і бараки для еміґрантів. Можна було чути там усі європейські мови, а де-не-де мову англійську.

В початках нашої еміґрації до Австралії не було сприятливих обставин для розумової праці. Людей з вищою освітою зіпхнуто ще по таборах ДіПі до нужденного і низького рівня. Комуністична пропаґанда робила все можливе, щоб тих людей зап'ятнувати назвою коляборантів, маловартісних людей суспільства. Їх змішано разом з усіма верствами суспільства й однаково всіх трактовано.

Життя в таборах не тривало довго. Молодих мужчин приділювано до праці по кількох днях побуту в таборі, старші чекали довше, нераз кілька місяців. Люди від'їздили на працю у невідоме, а на їхнє місце приїздили нові транспорти. Постійний рух, метушня, вичікування чогось нового, таборові новини, ходження по урядах праці, відвідування кіна з перестарілими фільмами, вистоювання вечорами в кантині, перечитування перестарілих журналів, час від часу виконування безплатно різного рода таборової праці — це життя в австралійських еміґраційних таборах.

У місяцях травні-червні 1948 року прибули до Австралії перші десятки українських переселенців. В другій половині 1948 року прибувало все більше українських еміґрантів, так що прикінці того року було вже понад 1 000 осіб.

В почутті відповідальности...

Нижче подаємо відпис листа Дружинника Р. Фертака з Мецу, що відбуває свою службу при французькому війську, до Управи Осередку СУМ, в якій виконував функцію заступника голови Осередку.

Загальні Збори Осередку в Меці відбулися 12. 3. 67 з участю голови ЦУ СУМ д. О. Коваля. — **Редакція**

Перш за все прошу вибачення в Друзів зібраних на Загальних Зборах, що не можу бути присутній, мої військові обов'язки є цією причиною. Мій голос передаю братові Михайлові.

Сподіюсь, що новообрана Управа працюватиме так само добре, або й ще краще як дотеперішня. Сьогодні хочу звернути вашу увагу на те, що ще багато потрібно праці між нашою молоддю в Мецi. Для того було б корисно, щоб вонообрана Управа діяла самостійно, але в постійному контакті з нами, з членством. Я особисто рахую на взаємне зрозуміння і особливо добру волю кожного з нас. Все що досі було мрією, може стати тепер дійсністю. Як знаєте, в Мецу бракує нам активу між молодими. Це не означає, що бракує молоді. Бракує радше доброї волі у всіх. Щоб цьому запобігти, треба щоб молодші проґресували разом зі старши-

ми. Погляньмо тільки на наших старших Друзів, то побачимо, що вони мимо важких воєнних переживань потрапили віднайти себе, зорганізуватись в СУМ і провести чималу працю. Наприклад: праця балетних гуртків, театр, висвітлення фільмів, тощо. Знаю, що вони є завжди з нами і що ми можемо кожночасно на них числити.

Тепер, коли все проґресує, ми молоді повинні також чогось досягти, може навіть більше і краще, як наші попередники. Візьмім хоч би наш балетний гурток; тепер бракує танцюристів, коли ми оба зі Степаном Тунським пішли до війська і нема нас ким заступити. Хоч наш гурток не був ідеальний, однак ця горстка молодих, що приходили на проби, робили велике зусилля, щоб його вдержати на висоті. І мали успіх. А чому? Тому, що мали багато сильної волі. А пословиця каже: хотіти це могти! Вірю, що між нашим юнацтвом знайдуться такі, що пам'ятатимуть на цю пословицю. З другого боку, нам бракує в Осередку доброї музики, бо патефонні платівки її не можуть нам дати. Натомість в Мец не бракує нашої молоді, що знає грати на інструментах. Чому ж не зорганізувати з-поміж них оркестри, яка може розвинутися в гарну мистецьку одиницю? Яка велика полегша і успіх з цього для балетного гуртка! А чому б не зорганізувати молодого хору? Все це вам треба докладно обміркувати і приступити до дії.

Треба за всяку ціну подбати про навчання української мови і батьки мусять подбати про висилку дітей до української школи.

Це є частина тих можливостей, які належить використати для корисної розвами. Тому прийдіть численно на Збори. Бажаю багато щастя новообраній Управі.

Честь України! — Готов Боронити!

Р. Фертак

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

З жалем і сумом пращаємо нашого незабутнього друга Івана Атаманюка, який відійшов у вічність 31-го січня 1967 року в Сіднею. Друг Іван Атаманюк народився 1-го листопада 1919 року і вже в Німеччині належав до перших будівничих нашої Спілки Української Молоді. В Австралії він продовжував сумівську діяльність і був Фундатором Дому Української Молоді. Помер нагло на серце. Похорони відбулися 4-го лютого на українському цвинтарі в Руквоод-Сідней.

Вічна Йому Пам'ять!

Друзі

ПАМ'ЯТІ ДОРОГОМУ ДРУГОВІ

Покійний Тома Дратвінський і тенор Олег Нижанківський в таборі

Коли я прочитала в «Шляху Перемоги» про смерть дириґента Т. Дратвінського, мені стали сльози в очах і я пригадала собі любу постать п. Томи, якого вже не стало між нами, але якого тяжко буде забути.

З п. Дратвінським я уперше познайомилася на таборі в Маркур, у бельгійських Арденах. Приїхав він туди з своєю милою дружиною панею Вірою і двома дітьми Богданкою і Владком. Хором провадив пан Тома, бо мав добрий підхід до дітей. Не раз насварив на нас, але зараз якоюсь смішною казкою потішив. Щирий український патріот, пан Тома нам оповідав про боротьбу УПА і наказував усюди признаватись українкою, так як він це робив. З паном Дратвінським ми бачилися роками, як дириґентом нашого таборового хору. І кожного разу, коли він з'являвся, дітвора обступала його. Кожна зустріч була повна радости, бо пан Тома був улюблений усіма. Але останніх три роки уже ми не бачили панства Дратвінських у нас в Бельгії, бо у Франції сумівці потребували його помочі. Недавно зустрілись ми у Парижі знову, по чотирьох роках. Чи можна описати нашу радість? Певне, ми зразу побачили, що пан Тома хворий, і він нам в цьому признався. Але хто ж думав що це ми його побачили в останнє. Коли співав його хор на цвинтарі при могилі сл. пам. С. Петлюри, він ще раз доказав яким мистцем він був.

Прощаючись у Парижі він обіцяв зустрітися з нами знову. Але не пощастило нам. Сама я завдячую панові Дратвінському дуже багато. Він не раз учив мене співати сольо, від нього знаю багато пісень, якими тепер користаюсь в хорі, і передаю їх меншим сумівцям!

Не хочеться вірити, що якраз таких людей як пан Тома, Бог кличе так скоро до себе. Цих людей, які могли б ще багато, багато зробити на користь і славу Бога і України. Але така Божа Воля!

Ніколи, я й усі сумівці у Бельгії, не забудемо його і в цій хвилині згадуємо милу дружину пана Томи, яка втратила свого чоловіка, а маленькі діточки батька.

Ви, дорога пані, втратили найдорожчу Вам особу, але і ми втратили великого приятеля сумівської молоді і громадського діяча.

Відійшов у вічність від нас великий мистець співу, дириґент і заслужений громадянин, тут на чужині, не дочекавшись побачити Україну, яку так глибоко любив!

Марійка Галабурда

Пожертви на цілі СУМ-у

НА ЗАКУП ОСЕЛІ В БЕЛЬГІЇ

АНГЛІЯ: Відділи СУБ: Волвергамптон — 18.14.0, Ейлбері — 15.0.0, Оксфорд — 12.0.0, Аштон — 10.0.0, Болтон — 7.0.0. Ділінґгам — 3.0.0, Селби — 2.0.6. Осередки СУМ: Ковентрі — 31.0.0, Скантгорп — 5.0.0, Болтон — 5.0.0, Бері — 4.0.6, Тодморден — 3.0.0, Укр. громада в Лестер — 25.0.0, СУБ-СУМ в Кіддермінстре — 9.10.0, Відділ ОбУВ Болтон — 5.0.0, Централя ОУЖ, збірки — 75.0.0, Гуртки ОУЖ: Дарби — 5.0.0, Болтон — 3.0.0, Лій — 2.0.0. І. Катаман, Ґаттон — 2.0.0.

США: ГУ СУМА — 200 дол., Чікаґо ім. Павлушкова, зб. П. Куліш — 90 дол., Парма — 85 дол., Флінт, зб. Т. Нагірний — 62 дол., Джерсі Сіті — 51 дол., Бостон — 50 дол., Йонкерс — 37 дол., Детройт ім. Києва — 25 дол., Чікаґо ім. Крут — 25 дол., Ютика зб. С. Мельник — 32 дол., Палатайн — 25 дол., Янґставн — 23 дол., Когавз — 18.15 дол., Міннеаполіс — 20 дол., Централя «Провидіння» — 100 дол., Відділи СУА: Ньюарк — 25 д., Нью-Гейвен — 6.75 дол., «Самопоміч» Ньюарк — 17 дол., «Самопоміч» Клівленд — 10 дол., «Самопоміч» Мілвокі — 10 дол. Збірка І. Конвіцького, Нью-Йорк — 110 дол., збірка І. Пециляка, Гейстінґ — 32 дол. Нью-Гейвен: М. Ґурський — 100 дол., М. Левчук — 20 дол., Ф. Бродич — 5 дол., М. Бем — 5 дол. Різні збірки і пожертви: М. Міськевич — 37 дол., В. Боївка — 65 дол., А. Смук — 5 дол.

КАНАДА: Осередки СУМ: Едмонтон, зб. О. Зинич — 108 дол., Форт Вільян — 97 дол., Монтреаль — 50 дол., Ґвелф — 21 дол., В. Бицик, Ґвелф — 10 дол.

НІМЕЧЧИНА: КУ СУМ — 200 нм. Збірка з рамені ЦПУЕН: Мюнхен-Ґлядбах — 225 нм (в тому А. Сеник — 100 нм), Інґольштадт — 137.50, Ганновер — 76 нм, Ессен — 55 нм, Бравншвайґ — 54 нм, Гільдесгайм — 53 нм, Ляндсгут — 51 нм, Новий Ульм 50 нм, Дюссельдорф — 43 нм, Франкфурт — 25 нм, Радольфцель (СУМ) — 25 нм. Пригідні пожертви: Цюцюра — 100 нм, І. Стринадюк — 100 нм, С. Товарницький, Дортмунд — 28 нм, І. Сколоздра — 27 нм, І. Стринадюк — 27 нм.

ФРАНЦІЯ: М. Остапик — 100.00 фр. фр., І. Госейко — 100.00, І. Ґрабець — 100.00, В. Когут — 100.00, А. Заліско — 50.00, Т. Матюк — 50.00, І. Воронко — 50.00, М. Бойко — 30.00, В. Березовський — 10.00. Г. Лозяк — 10.00.

Крайова Управа СУМ
в Бельгії

К О Н К У Р С
НА ОБРАЗОТВОРЧІ МИСТЕЦЬКІ ТВОРИ ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ 25-РІЧЧЯ ПОСТАННЯ УПА

Бажаючи причинитись до того, щоб слава героїв **УПА** вічно жила в серцях їх нащадків, щоб на героїзмі **УПА** і визвольно-революційного підпілля виховувались нові українські покоління, Крайовий Комітет для відзначення 25-річчя постання **УПА** ставить собі за завдання закріпити цей етап історії української визвольної боротьби і в українському образотворчому мистецтві, з тим розрахунком, що емоції, викликані тими мистецькими творами, будуть формуючим чинником у національному вихованні нових поколінь.

З уваги на це, Крайовий Комітет для відзначення 25-річчя постання **УПА** проголошує конкурс на образотворчі мистецькі твори, тематично зв'язані з гігантським змагом **УПА**, щоб дати безсмертне життя ідеям нації.

Конкурс охоплює образотворчі мистецькі твори, виконані олією, темпера, акварелею, ґвашем і т. п., а також твори виконані різними графічними техніками.

Надіслані на конкурс твори не можуть бути менші піж 10 на 12 цалів.

Реченець надсилання конкурсових праць проминає з днем 1. березня 1968 року.

Твори висилати на адресу Крайового Комітету:

National Committee for the Observance of the 25th Anniversary of UPA, P. O. Box 304, Cooper Str., New York, N. Y. 10003

Автори не підписують своїх творів справжніми прізвищами, а тільки на відвороті твору виписують свою кличку, чи псевдо. До твору треба долучити заклеєну коверту, на якій має бути подана ця сама кличка, чи псевдо, що й на творі, а в коверті на окремій карточці написано: прізвище автора, адреса, назва твору, техніка виконання.

За якінебудь пошкодження мистецьких творів в часі транспорту — Комітет не відповідає.

Конкурсові нагороди діляться на дві групи: Перша група конкурсових нагород стосується композицій, виконаних олією і темпера; вона має чотири ступені нагород:

1-ша нагорода — 1.250.00 дол.; 2-га нагорода — 1.000.00 дол.; 3-та нагорода — 750.00 дол.; 4-та нагорода — 500.00 дол.

Друга група конкурсових нагород стосується композицій, виконаних різними графічними техніками, рисунком, акверелею і т. д.; вона має теж чотири ступені нагород:

1-ша нагорода — 300.00 дол.; 2-га нагорода — 200.00 дол.; 3-та нагорода — 150.00 дол.; 4-та нагорода — 100.00 дол.

Крім конкурсових нагород передбачається почесні відзначення.

Крайовий Комітет в США
для відзначення 25-річчя постання УПА

Видання СУМ — це один із засобів виховання. Друковане слово приносить користь читачеві, сумівській організації та українській спільноті взагалі. Культурний рівень народу міряється тиражем друкованого слова. Друковане слово — це духова пожива.

Читайте і поширюйте видання Центральної Управи СУМ:

«АВАНҐАРД» — журнал для дружинників СУМ.

«КРИЛАТІ» — журнал для сумівського юнацтва й молоді.

«ЗАПИСКИ ВИХОВНИКА» — теоретично-педагогічний журнал для Виховників Ю. СУМ.

«ЗНАННЯ» — практичний журнал-порадник для Виховників Ю СУМ.

Своєчасне розчислення свідчить про Вашу обов'язковість і громадську виробленість.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ «АВАНҐАРДУ»

		річно 4 числа	одне число
ЗДА і Канада	—	2 дол.	0,50 дол.
Велика Британія	—	12 шіл.	3 шіл.
Австралія	—	1.60 дол.	0,40 дол.
Німеччина	—	6 нм.	1.50 нм.
Бельгія	—	80 фр.	20 фр.
Франція	—	8 фр.	2 фр.
Австрія	—	40 шіл.	10 шіл.
Південна Америка	—	1.20 дол.	0,30 дол.

В інших країнах рівновартість американського доляра.
Передплату висилати банковими чеками на адресу:

UNION DE LA JEUNESSE UKRAINIENNE
Comité Central
72, Boulevard Charlemagne. BRUXELLES IV., Belgique

Друковано в Кооперативній друкарні «ЦІЦЕРО» Мюнхен
Herstellung: Druckgenossenschaft «CICERO», 8 München 8, Zeppelinstraße 67